

VILNIAUS LOPŠELIS-DARŽELIS „MOLINUKAS“

ŽEMĖ DRAUGŲ PLANETA

IKIMOKYKLINIO ANŽIAUS VAIKŲ UGDYMO PROGRAMA

2017
Vilnius

PRITARTA

Vilniaus miesto savivaldybės
Administracijos direktoriaus
2017 m. rugpjūčio 28 d.
Įsakymu Nr. 30-2019..

PATVIRTINTA

Vilniaus lopšelio-darželio
„Molinukas“ Direktoriaus
2017 m.rugsėjo 1 d.
įsakymu Nr. Nr. 36

**VILNIAUS LOPŠELIO-DARŽELIO “MOLINUKAS”
IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKŲ UGDYMO
PROGRAMA**

DARBO GRUPĖ

Marytė Kalinienė
Ingrida Laužikienė
Jovita Ciucko
Elena Kavaliauskienė
Daiva Lembovičienė
Asta Sėjūnaitė
Stanislava Makovska
Nijolė Kežun
Laima Vaitiukevičienė
Jūratė Michnevičienė
Inga Miltienienė
Brigita Šakalienė
Genovaitė Direikienė
Alma Bidvienė

2017

Vilnius

TURINYS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS	4
II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI	9
III. TIKSLAS IR UŽDAVINIAI	10
IV. UGDYMO TURINYS, METODAI, PRIEMONĖS	11
IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKŲ UGDYMO PROGRAMA ŽEMĖ – DRAUGŲ PLANETA	12
PROGRAMOS DALIŲ PRIORITETAI	13
II dalis. SENIAI SENIAI PRIEŠ ŠIMTĄ METŲ	19
III dalis. AKYS BAISININKĖS – RANKOS DARBININKĖS	22
IV dalis. ŠEŠĖLIŲ PASAKA	25
IV dalis. SAUGUS VAIKAS – ŽINANTIS VAIKAS	27
VI dalis. MAŽIEJI SVEIKUOLIAI	31
VII dalis. BĖGU BĖGU TAKELIU AŠ PER ŽEMĘ ŠIĄ	35
VIII dalis. ŽODŽIŲ UPĖ	41
IX dalis. GROŽIO ŠVENTĖ	44
UGDYMO(SI) PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS	49
NAUDOTA LITERATŪRA IR INFORMACIJOS ŠALTINIAI	49
PRIEDAI	
PRIEDAS NR. 1. VAIKO PASIEKIMŲ SRIČIŲ IR KOMPETENCIJŲ SANTYKIS	
PRIEDAS NR. 2. ESMINĖS NUOSTATOS IR GEBĖJIMAI, KURIUOS VAIKAS TURI ĮGYTI IKI 6 METŲ	
PRIEDAS NR. 3. IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKO PASIEKIMŲ VERTINIMO LENTELE	

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1.1. Informacija apie švietimo teikėją.

Vilniaus lopšelis-darželis „Molinukas“ yra Vilniaus savivaldybės biudžetinė, pelno nesiekianti bendros paskirties ikimokyklinė vaikų ugdymo institucija, padedanti tėvams vykdyti vaikų ugdymo funkcijas.

Lopšelio-darželio „Molinukas“ adresas: Keramikų g. 34, Vilniuje.

Grupės: Veikia 2 ankstyvojo, 3 ikimokyklinio ir 1 priešmokyklinio amžiaus vaikų ugdymo grupės.

Ugdymo kalba – lietuvių.

1.2. Vaikai ir jų poreikiai.

Lopšelis-darželis „Molinukas“ yra vienintelė ikimokyklinio ugdymo įstaiga „Dvarčionių“ mikrorajone, jį vidutiniškai lanko apie 120 vaikų, tačiau patenkinti visų poreikių dėl vietų stygiaus nėra galimybės.

Ugdytiniam, atsižvelgiant į „Vaiko teisių konvenciją“, bei „Vaiko gerovės valstybės politikos koncepciją“, čia stengiamasi kuo visapusiškiau ugdyti vaiko asmenybę, talentą, protinius bei fizinius gebėjimus, sudaryti sąlygas, kad jie galėtų „sveikai vystytis“ ir augti fiziškai bei psichologiškai saugioje aplinkoje, mokytis bendrauti ir bendradarbiauti, jaustis mylimi ir vertingi, nepriklausomai nuo jų kilmės, tautybės ar religijos, jiems savitu būdu pažinti pasaulį, laisvai reikšti savo mintis ir kūrybinius polėkius.

Norint visiems vaikams suteikti vienodas galimybes tobulėti, grupės komplektuojamos pagal amžių. Darželyje veikia Vaiko gerovės komisija, kuri atlieka pradinį vaiko specialiųjų poreikių vertinimą; bendradarbiaudama su specialistų komanda ir tėvais, aptaria ir sudaro individualius pagalbos vaikui planus, programas, teikia konsultacijas, rekomendacijas ugdytinių tėvams, dirbantiems pedagogams.

1.3. Teorinis pagrindas.

Darželio pedagogai laikosi nuostatos, kad vaikystė – ypatingas žmogaus gyvenimo tarpsnis, turintis įtakos tolimesniam žmogaus gyvenimui, su būdingu jam savitu pasaulio pajautimo ir matymo būdu bei jo pažinimo stiliumi, kad kiekvienas vaikas - vienintelis ir nepakartojamas, turintis savo gyvenimo ritmą ir augimo tempą, ir yra savaip besiformuojanti kūrybinga asmenybė, kuriai atsiverti ir sutvirtėti būtina meilė, pagarba, palanki – tiek protinį ir dvasinį, tiek fizinį - tobulėjimą skatinanti aplinka. Todėl mums artimos **filosofinės** psichologų *humanistų* K. Rodžerso ir A. Maslou, kai kurios antroposofo R. Šteinerio idėjos, *kognityvinės vaiko raidos teorijos* atstovų: Ž. Piaže, L. Vygotskio, Brunerio - mintys apie pažintinės veiklos ir žaidimo vietą vaiko gyvenime, *egzistencialistinis* individo laisvės ir vertės supratimas, drauge suvokiant ir įvertinant vaiko ir socialinės aplinkos, vaiko ir gamtos pozityvių, ekologinėmis (*ekologinė raidos teorija*) nuostatomis grįstų santykių formavimo būtinybę.

1.4. Teisės aktai

Organizuodamos ugdymo procesą, remiamės:

- Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, ratifikuota 1995m. liepos 3 d., LR įstatymu Nr. 1-983 (Žin., 1995, Nr. 60-1501);
- Vaiko gerovės valstybės politikos koncepcija, patvirtinta LR Seimo Švietimo įstatymo 2003m. gegužės 20d. nutarimu Nr. IX-1569 (Žin., 2003. Nr. 52-2316);
- 2011 m. liepos 8 d. Įsakymu Nr. V-1228 „Dėl specialiosios pedagoginės pagalbos teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;
- Eksperimentine Priešmokyklinio amžiaus vaikų požiūrio į gamtą formavimo liaudies pasaka programa, aprobuota 2005m. VPU Ikimokyklinio ugdymo katedros posėdyje.
- Projekto „Jaunoji Europa“ programa „Zipio draugai“;
- Folklorinio būrelio „Radastėlė“ programa.

1.5. Pedagogai

Visi įstaigoje dirbantys pedagogai yra diplomuoti specialistai, turintys aukštąjį arba aukštesnįjį, specialybę atitinkantį išsilavinimą ir nuolat keliantys savo kvalifikaciją, - beveik visi pedagogai turi vyresniosios auklėtojos kvalifikacines kategorijas, yra metodininko kvalifikacinę kategoriją turinčių ar ketinančių šią kategoriją gintis. Pedagogės savo auklėtinių ir savuosius pasiekimus pristato įvairiuose renginiuose, respublikinėse ir tarptautinėse konferencijose, pedagoginiuose periodiniuose leidiniuose, geranoriškai ir sumaniai dalinasi savo patirtimi su Vilniaus kolegijos Pedagogikos fakulteto ikimokyklinio ugdymo specialybės studentėmis, su metodinio būrelio "Vilnis" ugdymo įstaigomis, dalyvauja miesto, šalies, tarptautiniuose ikimokyklinio ugdymo įstaigų projektuose.

1.6. Tėvų lūkesčiai

Atsižvelgus į tėvų lūkesčius, kuriuos apibendrinus būtų galima suskirstyti į keletą grupių. Tai tėvų noras, kad vaikams būtų užtikrinamas

- fizinis bei psichologinis saugumas ir galimybė bendrauti su vaikais ir geranoriškai nusiteikusių žmonių platesniu ratu;
- sukuriama efektyvi ugdomoji aplinka, skirta komunikaciniams įgūdžiams, pasaulio pažinimui ir kūrybinei veiklai;
- savitvarkos, savitarnos, elementarių darbinių įgūdžių pradmenų įgijimas;
- formavimas(is) kultūringo elgesio pradmenų ir augančios asmenybės pozityvių savybių,- tokių kaip atsakingumas, savarankiškumas, pasitikėjimas savimi ir drąsa, savitvarda, kūrybiškumas;
- pagalba formuojant(is) nuostatas geranoriškai bendrauti, pažinti pasaulį, mokytis, kurti;
- pasirengimas pagal galimybes mokymuisi mokykloje ir kt.,
- tėvų lūkestį, kad vaikai būtų ugdomi kuo įvairiau, mes įgyvendiname organizuodami išvykas mūsų įstaigos Ekologiniu taku, į kitas ugdymo įstaigas, muziejus, kitas edukacines erdves, bei kviesdami į įstaigą edukacinius renginius, drauge su tėvais darželio salėje organizuodami įvairius, vaikų ir tėvų poreikius tenkinančius, papildomo ugdymo būrelius.

1.7. Regiono ir įstaigos savitumas.

Lopšelis-darželis „Molinukas“ įsikūręs jaukiame Vilniaus kampelyje – Dvarčionyse, pažinimui, tyrinėjimui, meninei veiklai, judėjimui ir sveikatai palankioje gamtinėje aplinkoje su tyru oru, gražiai tvarkoma darželio teritorija, kalvomis, apaugusiomis mišriu ir įvairiu mišku, karjerų ežerėliais, ir laukinių paukščių gausa, netoliese yra Kairėnų botanikos sodas. Tai, kad darželis įsikūręs miesto pakraštyje, leidžia pajusti tiek miesto, tiek kaimo gyvenimo ypatumus ir atsižvelgti į juos planuojant ugdymo turinį. O kadangi darželis yra nutolęs nuo miesto centro, tėvų patogumui ir vaikų saugumui veikia dvi pailgintos darbo trukmės grupės.

Kadangi istoriškai susiklosčiusi situacija lėmė mikrorajono nevienalytę tautinę sudėtį ir nemažą darželio klientų dalį sudaro vaikai iš mišrių ir nelietuviškų šeimų, - kultūrų skirtumai ir panašumai verčia daugiau dėmesio skirti nelietuviškai kalbantiems vaikams. Jiems, gerbdami jų tradicijas ir papročius, sudarome sąlygas kuo sklandžiau integruotis lietuviškame sociume, padėdami įgyti lietuvių kalbos įgūdžių, kaip ir kitus darželio auklėtinius supažindindami su mūsų valstybėje puoselėjamomis tradicijomis, lietuvių liaudies papročiais.

Atsižvelgdamos į rajono socialinį bei geografinį savitumą, pasitelkdamos naujausias ikimokyklinio ugdymo metodikas, mes maksimaliai stengiamės išnaudoti turimas sąlygas ir kurti ugdomąją aplinką, įgalinančią ugdyti vaiko gebėjimus, puoselėti jo individualumą ir padėti išsipildyti tėvų lūkesčiams.

Garantuojame savo pagalbą vaikui, tenkinant esminius jo poreikius: fizinio ir psichologinio saugumo, norą pažinti pasaulį, įgyti socialinę ir kultūrinę kompetenciją, būti savarankišku, veikliu, atsakingu žmogumi, siekiančiu ugdytis visą gyvenimą. Tuo tikslu patyrusi logopedė moko vaikus taisyklingos tarties, o grupių auklėtojos ir kiti darželio pedagogai skatina vaikų žingeidumą, be kurio neįmanoma pažinimo kompetencijos plėtra, ne tik stebėdami su savo auklėtiniais gamtą natūraliomis sąlygomis, bet ir žaidimais, vaidybine veikla gamtoje, taikliais tautosakiniais pastebėjimais bei pasitelkus ypatingai pažintines ir kūrybines galias žadinančią priemonę – liaudies pasaką. Pageidaujantys papildomai muzikuoti, gali rinktis dainavimą, grojimą pianinu arba dėdele, folkloro būrelį „Radastėlė“, kuriame vaikai ne tik išmoksta daugybės liaudies dainų, bet išsamiau sužino apie lietuvių liaudies tradicijas. Įprastą darželio gyvenimo ritmą pajvairiname projektine veikla, kurios metu vaikai turi galimybę pajusti tvirtesnę ryšį su savo šeima, įvertinti save kaip lygiavertį tėvų ir pedagogų partnerį. Bendradarbiavimo su šeima siekiame ir kitais būdais: sudarydamos sąlygas savo buvimu palengvinti pirmąsias vaiko adaptacijos dienas naujoje

aplinkoje, įtraukdamos tėvus į pasirengimą ir aktyvų dalyvavimą darželio renginiuose bei grupės veikloje, kas leidžia mums visiems objektyviau įvertinti bendro darbo rezultatą – vaikų pasiekimus.

Rūpestis gero psichologinio mikroklimato kūrimu, vaiko socializacijos palengvinimu, jo psichologinio atsparumo negatyviems potraukiams, sveikata ir ekologinių nuostatų formavimusi padiktavo mums būtinybę dalyvauti tarptautiniuose ir šalies projektuose „Zipio draugai“ , „Įveikime kartu“ ir „Sveikatos želmenėlių“ asociacijos veikloje, bendradarbiauti su profesionaliais gamtininkais, o noras suteikti savo ugdytiniams daugiau ir įvairesnių galimybių meninės kompetencijos plėtotei – papildomo muzikinio ugdymo būrelių atsiradimą, glaudų bendradarbiavimą su Vilniaus „Lėlės“ bei Raganiukės teatrais, Labaiteatru.

II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

- **Vertybinių nuostatų formavimo** – programoje prioritetas teikiamas vertybinių ir pozityvių asmeninių nuostatų pradmenų formavimui(-si).
- **Visuminio vaiko ugdymo** – programos ugdymo turinys sudarytas siekiant ugdyti visas vaiko kompetencijas ne linijiniu būdu, o integruotai.
- **Individualumo** – ugdymo turinys sudarytas, atsižvelgiant į vaiko kultūrinę ir socialinę patirtį, jo intelektą, charakterį, temperamentą.
- **Integralumo** – programos turinys sudarytas ir įgyvendinamas atsižvelgiant į vaiko visuminį pasaulio suvokimą, jo veiklos konkretumą ir sinkretiškumą.
- **Prieinamumo ir tęstinumo** – ugdymo turinys atitinka ankstyvojo ir 3-6 metų vaiko psichofizines galimybes, jo pažinimo ir raiškos būdus, bendravimo ir elgesio modelius. Ugdymo turinys parinktas taip, kad jį būtų galima lanksčiai taikyti atsižvelgiant į kiekvieno vaiko individualius poreikius, interesus ir galimybes. Atskirų amžiaus ugdymo turinys suderintas, siekiant darnaus vaiko ugdymo šeimoje, ankstyvojoje, ikimokyklinėje ir priešmokyklinėje grupėje, o vėliau – mokykloje.
- **Demokratiškumo** – kuriant programą, atsižvelgta į visų bendruomenės narių poreikius, lūkesčius ir pageidavimus.
- **Konfidencialumo** – informacija apie vaiko ugdymą(si) teikiama tik jo šeimai.
- **Grižtamojo ryšio** - skatinamas šeimos ir grupės pedagogų keitimasis informacija apie vaiko ugdymą(si), nuolatinis vaiko pasiekimų vertinimas, pedagogų veiklos refleksija, padedanti analizuoti vaikų pasiekimus ir inspiruojanti kokybinius pokyčius.

Tėvų ir pedagogų bendravimas ir bendradarbiavimas grindžiamas pasitikėjimu, abipuse pagarba

bei dėmesiu. Siekiama, kad įstaigos personalas ir šeimos taptų ugdymo proceso partneriai.

Sąveikaujant su šeima vadovaujamosi principu, kad *viskas, kas daroma, daroma vaiko labui.*

III. TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

Atsižvelgiant į pažangiausias mokslo ir visuomenės raidos tendencijas, kurti sąlygas, padedančias vaikui tenkinti prigimtinus, socialinius, pažintinius, kultūros – taip pat ir etninės – poreikius.

- *Užtikrinti sėkmingą vaiko socializaciją*, ugdant vaiko socialinius įgūdžius ir plėtojant jo patirtį, įgytą šeimoje ir darželyje. Formuojant pilietiškumo pradmenis, remtis tradicinėmis kultūros vertybėmis ir jų puoselėjimu.
- *Ugdyti vaiko kalbą* kaip saviraiškos, bendravimo, pažinimo priemonę. Pasitelkus verbalinės ir neverbalinės kalbos priemones, skatinti vaikus reikšti savo emocijas ir mintis, ugdyti pasididžiavimą savo gimtąja kalba ir pagarbą lietuvių kalbai.
- *Saugoti ir stiprinti vaiko psichinę ir fizinę sveikatą*, garantuoti jo saugumą, padėti adaptuotis naujoje ugdymo(si) aplinkoje, tenkinti aktyvumo ir judėjimo poreikį; padėti pažinti ir įveikti savo fobijas, stiprinti pasitikėjimo savimi ir kitais pagrindus.
- *Sudaryti sąlygas patirti pažinimo džiaugsmą*, ugdant gebėjimą atrasti ir perimti įvairius pasaulio pažinimo būdus. Plėsti vaiko supratimą apie aplinkinį pasaulį, išnaudojant tiek betarpiško pažinimo, naujausių technologijų teikiamas galimybes.

maksimaliai išnaudojant gamtinės darželio ir grupių aplinkos teikiamas galimybes, sudaryti sąlygas vaikams susipažinti su aplinkos objektais natūraliomis sąlygomis, kartu supažindinant su aplinkoje slypinčiais realiais pavojais, išsiaiškinant būdus, kaip jų išvengti; padėti vaikui suprasti ir įvertinti žmogaus – o neretai ir vaikų – aplinkai keliamą pavojų, ieškant būdų, kaip to išvengti ar atitaisyti padarytą žalą; stengiantis atkreipti vaikų dėmesį į gyvąją ir negyvąją gamtą, pasinaudoti folkloro ir vaikų literatūros menine įtaiga, taip padėti vaikams išlaikyti nuostatą apie glaudžius gamtos ir žmogaus ryšius;

- *padėti formuotis vaikų kūrybinės saviraiškos nuostatai*, skatinant vaikus įsiklausyti ir įsijausti į judesį, muzikos garsus, spalvas, visą tai pastebinti ir atrandant savo aplinkoje; supažindinant juos su meninės kūrybos būdų bei technikų įvairove, pagal galimybes atskleidžiant jiems bent dalį meno kūrimo paslapčių, „įvedant“ į tautos ir pasaulinės kultūros pasaulį, atskleidžiant jos reikšmę ir skiepijant pagarbą liaudies ir profesionaliajam menui; padėti vaikams atrasti meno ne vien estetinę, bet ir relaksacinę, komunikacinę, terapinę ir kt. funkcijas. Suteikti laisvę vaiko kūrybiškumui, skatinant vaiko saviraišką, plėtojant individualius gebėjimus, atskleidžiant jo unikalumą.

○ IV. UGDYMO TURINYS, METODAI, PRIEMONĖS

1. UGDYMO TURINIO PATEIKIMAS

- Programa numato vaikų nuo ankstyvojo amžiaus iki 5(6) metų ugdymo gaires, atsižvelgiant ne į vaikų amžių, o į gebėjimų sričių pasiekimus.
- Ši programa kurta, siekiant dermės su „Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašu“, atsižvelgiant į keletą metų priešmokyklinės grupės ugdytinių kompetencijų mokslo metų pradžioje įvertinimą, vaikų ir gyvenimo diktuojamus poreikius bei derinama su respublikine sveikatos stiprinimo programa „Sveikatos želmėliai“ bei programa „Zipio draugai“. Prioritetas teikiamas socialinės bei skirtingiems psichinės bei fizinės sveikatos saugojimo kompetencijų aspektams, kurie yra atauti pažinimo, kalbos ir komunikavimo, meno kompetencijų ataudais. Vaiko kompetencijų ir pasiekimų sričių santykis pateikiamas Priede Nr. 1..
- Ugdymo turinys pateikiamas 9 teminėse programos dalyse, atspindinčiose gamtos ir visuomenės, o šiuo atveju – vaikų, gyvenimo tēkmę, jų fizinius bei dvasinius poreikius, susijusius su vienais ar kitais metų įvykiais, gyvenimo etapais, gamtinėmis sąlygomis.
- Pateikiamas rekomenduojamų temų, preliminariai numatomų uždavinių kiekvienai temų grupei, siūlomų metodų bei priemonių sąrašas. Kaip kulminacinis kiekvienos programos dalies akcentas numatomi šventinis bendruomenės renginys, vaikų renginiai ar pramogos (tradiciškai įvardinti šventėmis, kurios šiuo atveju traktuotinos kaip metodas, stimuliuojantis teigiamų vaikų emocijų pasireiškimą ir yra papildoma paskata vaikų pažintinei, komunikacinei ir meninei veiklai).
- Numatomos vaikų veiksena, kurios taip pat gali laisvai kisti priklausomai nuo vaikų norų, pakitusių sąlygų ar gyvenimo padiktuotos temos ir kt..
- Pedagogas, planuojantis vaikų veiklą savaitei ar, - jo nuomone vaikų poreikius, pasiekimus ar temos aktualumą labiau atitinkančiam laikotarpiui, - turi galimybę laisvai rinktis programoje pasiūlytą ar kitą, geriau tinkančią, gyvenimo padiktuotą temą, derindamas grupinę ir individualią veiklą, parinkdamas, jo manymu, tinkamiausius ugdymo metodus bei priemones, taip pat skatindamas vaikus ir jų šeimos narius siūlyti savo idėjas ir jas palaikydamas.
- Planuodamas veiklą, pedagogas vadovaujasi nuostata, kad **Žaidimas – pagrindinė vaikų veikla.**

Programos prieduose pateikiama:

- Priedas Nr. 1. Vaiko pasiekimų sričių ir kompetencijų santykis.
- Priedas Nr. 2. Esminiai gebėjimai ir nuostatos kuriuos vaikas turėtų įgyti iki 6 metų.
- Priedas Nr. 3. Ikimokyklinio amžiaus vaiko pasiekimų vertinimo lentelė.

**IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKŲ UGDYMO PROGRAMA
ŽEMĖ – DRAUGŲ PLANETA**

PROGRAMOS DALIŲ PRIORITETAI

SOCIALINĖS KOMPETENCIJOS UGDYMAS

I dalis PABŪKIME DRAUGE skirta vaiko pasitikėjimo savimi ir savo jėgomis jausmų, įsitikinimo jį supančių žmonių meile ir geranoriškumu ugdymui(si), sąlygojant empatija pagrįsto jo paties požiūrio į aplinką ir aplinkinius, tolerancijos bei noro bendrauti formavimąsi.

II dalis SENIAI SENIAI PRIEŠ ŠIMTĄ METŲ skirta pasididžiavimo savo šalies praeitimi aspektui, supažindinimui su liaudies papročiais bei tradicijomis.

III dalis AKYS BAISININKĖS, RANKOS DARBININKĖS. Skirta mokytis kasdienio gyvenimo įgūdžių, tvarkos darbų, rankdarbių, pagarbai kitų žmonių darbui, kūrybai ugdyti.

SVEIKATOS SAUGOJIMO KOMPETENCIJOS UGDYMAS

IV dalis ŠEŠĖLIŲ PASAKA, – vaiko norui pažinti nežinomus, dažnai bauginančius dalykus, kuriant atmosferą, padedančią intuityviai pajauti žmonių tarpusavio ryšį, emocinį ryšį su aplinka. Pasitelkus liaudies papročius, tautosaką ir vaizduojamąjį meną, vaikai bus skatinami domėtis nežinomais dalykais ir juos pažinti, taip sudarant sąlygas sklaidytis vaiko baimėms. Prioritetine ugdoma kompetencija - vaiko psichinės sveikatos saugojimo kompetencija.

V dalis SAUGUS VAIKAS – ŽINANTIS VAIKAS, - fiziniam vaiko saugumui užtikrinti, skatinant domėtis aplinkos reiškiniais, padedant įgyti žinių apie pavojus, slypinčius gamtoje ir būdus jiems išvengti, t.y. ne tik sveikatos, bet ir pažintinei kompetencijoms ugdyti.

VI dalis MAŽIEJI SVEIKUOLIAI, - vaikų fizinio aktyvumo bei ekologinių nuostatų formavimui.

PAŽINIMO KOMPETENCIJOS UGDYMAS

VII dalis BĖGU BĖGU TAKELIU AŠ PER ŽEMĘ ŠIA, - socialinės ir gamtinės aplinkos pažinimui, savęs kaip visuomenės nario, o jo artimiausios aplinkos kaip didesnių teritorinių vienetų dalies suvokimui, pasididžiavimo Tėvyne ugdymui ir pilietiškumo formavimui(si).

KALBOS IR KOMUNIKAVIMO KOMPETENCIJOS UGDYMAS

VIII dalis ŽODŽIŲ UPĖ. Ugdyti vaikų nuostatai bendrauti taisyklinga gražia kalba, domėtis kalbos dalykais, eksperimentuoti, kurti.

MENINĖS KOMPETENCIJOS UGDYMAS

IX dalis GROŽIO ŠVENTĖ, - vaikų meniniam ugdymui ir estetinio suvokimo formavimui.

Skirstymas sąlygiškas, nes kiekviena tema, išmoningai pateikta, ugdo visas kompetencijas. Visa tai siektina tyrinėjant ir pažįstant gamtą, supančius žmones, savo valios ir fizinės galimybes, prisimenant elgesio tam tikrose situacijose taisykles, skatinant bendravimą, visapusišką kalbinę raišką, išpūdžius ir išgyvenimus, įprasminant meninės kūrybos priemonėmis, renginiais ir bendruomenės šventėmis.

I DALIS. PABŪKIME DRAUGE!

Siūlomos temos: Sveiki, draugai! O štai ir aš! Draugų būryje. Kokie mes skirtingi, kokie mes panašūs. Vaikai iš tolimos šalies. Ir mažoje širdelėje daug gerumo telpa. Duok draugui ranką. Žodis gydo, žodis žeidžia.

Po šiltu sparneliu. Ant mamytės kelių. Šiltos tėčio rankos. Kas ką dirba? Noriu būti toks kaip tu.

Atminimų šalyje. Aplankyk mane sapne. Tu toli, bet Tu šalia. Mes gyvi, kol mus atsimentate.

Mano mylimiausias žaisliukas. Švelnukas ieško namų.

Namai namučiai - nors ir po smilga. Atminties šviesa (Sausio 13-ajai atminti). Užaugom Lietuvoj, šalelėj mylimoj.

Kompetencijos ir pasiekimų sritys	Uždaviniai	Rekomenduojami metodai ir priemonės	Numatomos vaikų veiksenos
1. Socialinė kompetencija ir pasiekimų sritys : <ul style="list-style-type: none">○ emocijų suvokimas ir raiška○ savireguliacija ir savikontrolė○ santykiai su suaugusiais○ santykiai su	<p>_ Padėti vaikams geriau pažinti savo nuotaikas ir jausmus bei pažinti vieniems kitus. Padėti ugdytis empatijos pagrindus; pajusti asmeninės ir bendros erdvės ribas; mandagaus, atidaus bendravimo privalumus ir atsakomybę už savo elgesį, sudaryti kuo palankesnes sąlygas vaikų draugiškų jausmų formavimuisi, skatinti</p>	<p>Pokalbiai, pasidalinimas vasaros įspūdžiais ir prisiminimais.</p> <p>Žaidimai grupėje, salėje, darželio teritorijoje, didelėmis grupėmis ir/ ar mažomis grupelėmis ir individualūs.</p> <p>Pasivaikščiojimai po vaikams pažįstamas ir dar neištirtas darželio patalpas, po žinomas vietas gamtoje, ekskursijos po</p>	<p>_Klausosi ir girdi kalbantįjį, mandagiai atsako į klausimus, paaiškina, pats klausia, kalbina, pasakoja, komentuoja savo, vaikų grupės, šeimos gyvenimą, elgesį ir kt. Išklauso, diskutuoja, reiškia savo nuomonę.</p> <p>_Kuria grupės taisykles.</p> <p>_Jaučiasi esąs šeimos, grupės narys.</p> <p>_Jaučia atsakomybę už save ir grupę.</p>

<p>bendraamžiais</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ problemų sprendimas <p>2. Sveikatos saugojimo kompetencija ir pasiekimų sritys:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ savireguliacija ir savikontrolė <p>3. Meninė kompetencija ir pasiekimų sritys :</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ meninė raiška ○ kūrybiškumas ○ estetinis suvokimas 	<p>įsižiūrėti, įsijausti į kitą žmogų, jo bruožus, nuotaikas.</p> <p>_Sudaryti sąlygas vaikams intuityviai pajusti šeimos narių tarpusavio meilę ir daugiau sužinoti apie tėvelius, jų profesijas, pomėgius.</p> <p>Padėti įsitikinti, kad galima mylėti ir esant toliau nuo mylimo žmogaus.</p> <p>_Suteikti žinių apie žmonių skirtumus ir panašumus.</p> <p>_Palengvinti vaiko psichinę savijautą adaptacijos metu.</p> <p>_Skatinti norą savo ir kito jausmus, nuotaikas išreikšti menine kūryba bei kurti grožį, kuriuo galima pradžiuginti pačius brangiausias žmones.</p>	<p>Dvarčionis ir apylinkės.</p> <p>Liaudies ir autorinės pasakos, smulkioji tautosaka</p> <p>Žodinė vaikų kūryba.</p> <p>Knygos „Draugai“ kūrimas.</p> <p>Bendruomenės projektas „Padėkime žaisliukui Švelnukui rasti savo šeimą“.</p> <p>Tęstinis projektas „Mano darbas. Mano profesija“: šeimos narių vedamos valandėlės, kuriose vaikams tinkančiais būdais pristato savo profesijas.</p> <p>Kolektyvinė ir individuali meninė veikla lauke ir grupėje: dideli popieriaus lapai, spalvota kreida, gamtinė ir kt. medžiaga koliažams A4 formato ir dideli popieriaus lakštai piešimui, guašas ir/ar</p>	<p>_Mandagiai bendrauja, rodo vienas kitam pagarbą.</p> <p>_Žaidžia judriuosius sportinius ir tradicinius žaidimus bei žaidimus užrištomis akimis tam, kad geriau įsidėmėtų draugų bruožus, balsą, aprangos detales.</p> <p>_Drauge su šeima priima „pagyventi“ savo namuose žaisliuką, kuria jam „broliukus“ ir „sesutes“.</p> <p>_Žaidžia socialinius žaidimus: vaidmeninius, situacijų modeliavimo žaidimus. Stengiasi netrukdyti vienas kitam, dalytis žaislais, tariasi, siūlo, išklauso, derina ketinimus, veiksmus, pastebi ir priima, pats rodo dėmesį kitiems, pastebi ir įvertina mandagumo, atidaus bendravimo privalumus, pats stengiasi taip elgtis. _Tyrinėja savo jausmus, kūną, kalbą, domisi kitais, jų veikla, daiktais, sumanymais, nuomone ir kt.</p> <p>_Mokosi bendrauti su mažai pažįstamais žmonėmis.</p> <p>_Sužino, kad žmonės būna skirtingų rasių, tautų, skirtingų fizinių galimybių, kad jie gali turėti skirtingus pomėgius, norus.</p> <p>_Pasako vardą, pavardę, kiek metų, žino savo lytį.</p> <p>_Pasako, ko nori, kuo domisi, ką mėgsta.</p> <p>_Dalyvauja išvykose, susitikimuose.</p> <p>_Klausosi pasakų apie draugystę, ištikimybę, gerumą ir</p>
---	--	--	---

<p>4. Kalbinė-komunikacinė kompetencija ir pasiekimų sritys :</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ sakytinė kalba ○ rašytinė kalba ○ meninė raiška ○ savireguliacija ir savikontrolė <p>5. Pažinimo kompetencija</p>	<p>_ Padėti lavėti vaikų komunikaciniams ir kalbiniams gebėjimams, pasisakant, bendraujant, mokantis atmintinai tekstus;</p> <p>_ Skatinti vaikus dalintis įspūdžiais, įsiklausyti, išklausyti, bendrauti, išlieti savo jausmus, mintis, rašant (vaiko amžių ir pasiekimus atitinkančiais būdais) laišką mamai, tėčiui ir kt..</p> <p>_ Suteikti žinių apie žmonių santykius, kai kurias liaudies tradicijas, apie Lietuvai</p>	<p>akrilas, minkšti pieštukai ir kt.</p> <p>Kūrybiniai žaidimai grupėje ir darželio teritorijoje.</p> <p>Ekskursijos po Dvarčionis.</p> <p>Šeimos šventė</p> <p>Tolerancijos dienos paminėjimas grupėse.</p> <p>Tęstinis įstaigos projektas „Patyčioms – NE“</p> <p>Liaudies pasakos, dainos</p> <p>Susitikimai, vakaronės su grupės draugų tėvais.</p> <p>Pokalbiai, literatūros kūriniai, tautosaka,</p> <p>šeimos nuotraukų albumai,</p> <p>liaudies pasakos, dainos apie mirusiuosius, našlaičių globėjus.</p> <p>Vėlinių rytas grupėse.</p> <p>Muzikos – nostalgiškos ir ramios – klausymas. Šešėlių, vitražo</p>	<p>pan..</p> <p>_ Kuria pasakojimus, eilėraščius, mįsles apie draugus.</p> <p>_ Piešia pasirinkta technika, rašo laiškus brangiems žmonėms, piešia atviruką Tėvynei, rašo Lietuvai sveikinimą.</p> <p>_ Mokosi eilėraščių, dainelių, kad galėtų pradžiuginti tėvelius. Piešia, lipdo, kuria koliažus, augina gėlyčių daigus ir pan., kuriuos dovanos tėveliams.</p> <p>_ Susitinka ir kalbasi su savo ir draugų tėvais, domisi jų profesijomis, didžiuojasi savo tėveliais.</p> <p>_ Žaidžia kūrybinius žaidimus.</p> <p>_ Rašo laišką mamai, tėčiui, seneliams ir kt..</p> <p>_ Išskylaudami po Dvarčionis įsitikina, kad namas gali būti kokio nori dydžio, samprotaudami prieina išvados, kad ne namo dydis svarbu, bet žmonių santykiai.</p> <p>_ Klausosi pasakų apie gyvuliukų meilę savo vaikams, remdamiesi savo patirtimi lygina ir atranda, kad yra dalykų, kurie mus sieja, vienas iš jų – meilė ir rūpestis savo vaikais.</p> <p>_ Palygina save, koks yra dabar ir buvo anksčiau: pasako arba parodo, pavaizduoja keletą savo pasiekimų, susijusių</p>
--	---	---	---

ir pasiekimų sritys :

- aplinkos pažinimas
- iniciatyvumas ir atkaklumas
- tyrinėjimas
- problemų sprendimas
- mokėjimas mokytis.

svarbius istorinius įvykius.
_Drauge su vaikais atrasti gamtos ir žmogaus pasaulio paralelių.

teatras, tradiciniai žaidimai užrištomis akimis.

Sausio 13-osios vaidinimas „Sausio sniegenos“,

Pagarbiai nuotaikingi Nepriklausomai Lietuvai svarbių datų minėjimai.

su augimu.

_Sveikina mamytes, tėvelius, močiutes, senelius su Motinos ir Tėvo diena, dalyvauja Šeimos dienos renginyje. Kalbasi, prisimena, klausosi draugų pasakojimų apie mirusius senelius. Džiaugiasi kitais šeimos nariais. Kalba apie tuos, kurie jam brangūs, mylimi.

_Klausosi M. Meterlinko dramos feerijos „Žydroji paukštė“ ištraukos, liaudies pasakų, dainų apie mirusiuosius, našlaičių globėjus.

_Susipažįsta su kai kuriais Vėlinių papročiais, susijusiais su pagarba jau išėjusiems šeimos nariams.

_Klausosi pasakojimų apie sausio 13-osios įvykius, V. Landsbergio pasakos „Sausio sniegenos“. Klausosi ir mokosi eilėraščių apie Tėvynės meilę, klausosi karinių-istorinių dainų. Klausosi ir mokosi giedoti „Tautišką giesmę“. Džiaugsmingai, bet pagarbiai mini Lietuvai svarbias datas.

II DALIS. SENIAI SENIAI PRIEŠ ŠIMTĄ METŲ

Siūlomos temos: Krosnyje malkos kūrenas. Žibėk, Ugnele. Žiemą - vasarą žaliuoja. Kalėdų rytą rožė pražydo. Nauji metai – nauji ratai. Ką sapnuoja barsukas? Šluotelę rišau, į turgų vežiau. Kaziuko mugė. Žiema žiema, bėk iš kiemo. Kle-kle-kle man varlė! Verbos Vilniuje. Velykų kiškio pyragas. Velykės dovanos. Rid-rid margutis. Ralio, karvytės, ralio. Šv. Jurgi, išgink gyvulėlius! Rasos šventė. Žolelių šventė.

Kompetencijos ir pasiekimų sritys	Uždaviniai	Rekomenduojami metodai ir priemonės	Numatomos vaikų veiksenos
<p>1. Socialinė kompetencija ir pasiekimų sritys:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ savireguliacija ir savikontrolė ○ santykiai su suaugusiais ○ santykiai su bendraamžiais ○ iniciatyvumas ir atkaklumas ○ emocijų suvokimas ir raiška 	<p>_ Padėti vaikams pajusti dvasinį ryšį su tautos kultūriniu paveldu, puoselėti pagarbą liaudies tradicijoms, plėsti supratimą apie senąsias šventes, papročius.</p> <p>_ Pasitelkus liaudies pasakas, smilkiąją tautosaką, atskleisti garbingo draugiško elgesio privalumus, būtinybę pagarbos vyresniam žmogui, jo darbams, gamtai.</p>	<p>Gamtos stebėjimai.</p> <p>Pasakojimai, tautosaka .</p> <p>Vakaronės ar rytiniai paslaptingi pašnekesiai prie žvakių šviesos.</p> <p>Šv. Liucijos (Šviesos) diena.</p> <p>Pasakojimas apie lietuvių liaudies papročius.</p> <p>Stebėjimas po atviru vakariniu dangum ir pro langą.</p> <p>Lietuvių liaudies mitologinės sakmės, dainos, mišlės ir pan..</p> <p>Vaikiškos enciklopedijos.</p>	<p>_Žvakės šviesoje kalbasi apie šeimų tradicijas kūrenti židini, uždegti žvakę. Švenčia Šviesos dieną. Klausosi adaptuoto graikų mito apie Prometėją, lietuvių liaudies sakmės apie paukščius, nešusius ugnį iš pragaro.</p> <p>_Jaučia poreikį pažinti ir tyrinėti gamtos pasaulį, gerbti gyvybę ir būti atsakingam už ją.</p> <p>_Stebėdami gamtą, įsitikina kaip keičiasi dienos ir nakties santykis. Prisimena saulės, ugnies teikiamą naudą.</p> <p>_Sužino apie liaudies tikėjimą, orų spėjimus Viduržiemio dieną, pirmosiomis kovo dienomis, apie kai kurių Užgavėnių papročių reikšmę. Žymi orus savo orų kalendoriuje.</p>

<p>2. Pažinimo kompetencija ir pasiekimų sritys:</p> <ul style="list-style-type: none"> • aplinkos pažinimas • Problemų sprendimas • Mokėjimas mokytis • Tyrinėjimas 	<p>_ Suteikti žinių ar jas papildyti apie gamtos gaivalų reikšmę žmogui. Skatinti domėtis gamta įvairiais metų laikais, suteikiant žinių apie gamtos virsmus, intuityviai pajuntant gamtos ir žmogaus ryšį.</p>	<p>Optinės stebėjimo priemonės.</p> <p>Kalėdos – saulės gražos šventė.</p> <p>Grižtančių paukščių stebėjimas, paukščių balsų įrašų, paukščių balsų gamtoje klausymas, atpažinimas, pamėgdžiojimų mokymasis. Vieversio diena.</p> <p>Gandrinės (Blovieščius),</p> <p>Ganymo pabaiga - Ožio diena/ Mokinio diena.</p>	<p>_Stebi grižtančius paukščius, klausosi paukščių balsų įrašų, paukščių balsų gamtoje, atpažįsta, mokosi pamėgdžiojimų.</p> <p>_Klausosi pasakojimų apie kai kuriuos tradicinių rudens, žiemos, pavasario laikotarpių liaudies švenčių papročius. Mokosi liaudies dainų, žaidimų. Dalyvauja šventėse.</p> <p>_Natūraliomis sąlygomis mena mįsles, ieškodami, koku pagrindu sukurta mįslė, kuria savo mįsles.</p>
<p>3. Kalbos-komunikacijos kompetencija ir pasiekimų sritys:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ sakytinė kalba ○ rašytinė kalba ○ meninė raiška ○ savireguliacija ir savikontrolė ○ mokėjimas mokytis 	<p>_Sudaryti sąlygas girdėti gražią tautosakos kūrinių kalbą, skatinti vaikus pasisakyti, naudoti smulkiosios tautosakos kūrinius kasdieniniame gyvenime (posakiai, pajuokavimai ir pan.) taisyklingai formuluoti mintis.</p> <p>_Padėti išgirsti gamtos garsų ir tautosakos onomatopėjų sąsajas.</p> <p>_Padėti intuityviai pajusti mįslių metaforų susidarymo mechanizmą.</p>	<p>ir Jurginės – ganiavos pradžia.</p> <p>Demonstravimas nuotraukų, verbų, margučių pavyzdžių.</p> <p>Gamtinė ir kitokia medžiaga verboms rišti.</p> <p>Popierius, klijai, gamtinė medžiaga aplikacijai, koliažams.</p> <p>Velykų laikotarpio tautosaka, tradiciniai žaidimai, dainos Margučių nuotraukų, pavyzdžių žiūrėjimas.</p> <p>Išpūstų kiaušinių panaudojimas</p>	<p>_Piešia, lipdo, klijuoja, panaudodami foliją, įvairiaspalves plėveles, blizgius rašiklius, temperą su metalo dulkėmis. Kuria grotažo technika. Džiaugiasi originaliais nekasdieniškais meno kūriniais.</p> <p>_Igyja žinių apie kai kuriuos Velykų laikotarpio papročius, susipažįsta su verbų rišimo Vilniaus krašte tradicijomis, lygina su kitų regionų verbomis, patiria margučių marginimo raštų įvairovę ir jų reikšmę, marginimo technikas.</p> <p>_Užsidega noru išmėginti savo gebėjimus ir pajauti pasitenkinimą kūrybine veikla, marginant margučius, išbandant naujas technikas.</p> <p>Intuityviai pastebi, pajunta dailės ryšį su</p>
<p>4. Meninė kompetencija ir</p>			

<p>pasiekimų sritys:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ meninė raiška ○ kūrybiškumas estetinis suvokimas 	<p>_Sudaryti sąlygas sąlyčiui su liaudies menu, kuriant, vaizduojant, ieškant grožio gamtoje, liaudies kūryboje, mėginant atkartoti matytus ornamentus, tematiką ir pan..</p>	<p>meninei veiklai.</p> <p>Dažai, vaškas, kitos priemonės margučiams marginti.</p> <p>Velykų šventė.</p> <p>Vaikų, auklėtojų ir tėvelių rištų verbų ir margučių parodos grupėse.</p>	<p>gyvenimu.</p> <p>_Važinėjasi rogutėmis ar čiuožynėmis nuo kalniuko.</p> <p>_Stebi vakarinę dangų, stengiasi jame įžiūrėti Mėnulį, jo jūras, klauso sakmės apie tų dėmių atsiradimą. Ieško Vakarės žvaigždės. Klausosi B. Dvariono romano „Žvaigždutė“, Šuberto dainos „Vakarė žvaigždė“. Intuityviai pajunta šių kūrinių nuotaiką.</p>
<p>5. Sveikatos saugojimo kompetencija ir pasiekimų sritys:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ savireguliacija ir savikontrolė ○ fizinis aktyvumas ○ kasdienio gyvenimo įgūdžiai 	<p>_Pasiūlyti išmokyti tradicinių ratelių, žaidimų. Žaisti laikantis nustatytų taisyklių.</p> <p>_Suteikti žinių apie liaudies švaros papročius.</p> <p>_Suteikti žinių apie gydančią vandens ir valančią ugnies galią.</p>		<p>_Laukia Kalėdų, drauge su auklėtoja pasigamina ir pildo Advento kalendorių. Svarsto, kodėl Kalėdoms puošiama eglutė, o ne koks kitas medis. Klausosi pasakojimų apie Kalėdų papročius. Prisimena ir pasakoja, kaip ši šventė švenčiama jų namuose. Stebėdami gamtą, intuityviai pajunta laukimo nuotaiką, džiaugsmą, kad dienos pradeda ilgėti. Ugdomi nuojautą, kad taip kaip „grįžta“ saulė, taip visada grįžta ir gera nuotaika, sėkmė ir kt.</p>

III DALIS. AKYS BAISININKĖS – RANKOS DARBININKĖS

Siūlomos temos: Pavasario džiaugsmi ir rūpesčiai. Pabusk, Žemele! Darbymety ir akmuo kruta. Švaros savaitė. Iš naujo atgimę. Žaisliukų liginė. Ir kačiukai mėgsta švarą. Pinu pynę šimtamyę. Audimėlį audžiu. Pinu pynę šimtamyę.

Kompetencijos ir pasiekimų sritys	Uždaviniai	Rekomenduojami metodai ir priemonės	Numatomos vaikų veiksenos
<p>1. Socialinė kompetencija ir pasiekimų sritys:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ savireguliacija ir savikontrolė ○ santykiai su suaugusiais ○ santykiai su bendraamžiais ○ iniciatyvumas ir atkaklumas ○ emocijų suvokimas ir raiška ○ problemų sprendimas 	<p>_Padėti vaikui formuoti ekologines nuostatas, t.y. vaiko atsakomybės už gamtą jausmą, sudaryti vaikams sąlygas rodyti ekologiško elgesio pavyzdį rajono bendruomenei.</p> <p>_Sudaryti sąlygas mokytis dirbti komandoje.</p>	<p>Ekskursija į mišką ir po Dvarčionių apylinkes</p> <p>Ilgalaikiai stebėjimai gamtoje ir grupės gyvajame kampelyje.</p> <p>Darbinė veikla gamtoje ir grupės gyvajame kampelyje.</p> <p>Pokalbiai. Literatūra .</p> <p>Meninė veikla.</p> <p>Žemės diena.</p> <p>Darbo lauke ir grupės gyvajame</p>	<p>_Iškylų po Dvarčionis ir jų apylinkes metu įsitikina daugiau ar mažiau nepatenkinama aplinkos būkle.</p> <p>_Svarsto, tariasi, ieško sprendimo. Su auklėtojos pagalba ar savarankiškai nusprendžia organizuoti aplinkos švarinimo akciją.</p> <p>Bendrauja su tėvais, įtikina misijos būtinumu.</p> <p>Dalyvauja gamtos ir darželio aplinkos švarinimo akcijoje.</p> <p>Patiria malonumą dirbdami draugėje.</p> <p>_Mokosi ir gilina higienos įgūdžius.</p> <p>Džiaugiasi darbo rezultatais.</p>

<p>2. Sveikatos saugojimo kompetencija ir pasiekimų sritys:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ savireguliacija ir savikontrolė ○ fizinis aktyvumas ○ kasdienio gyvenimo įgūdžiai 	<p>_Formuoti vaikų nuostatą dėl fizinio darbo naudos organizmui, padėti pajusti švaros ir tvarkos reikšmę bendrai savijautai, nuotaikai, gilinti higienos įgūdžius.</p>	<p>kampelyje inventorius. Sėklos, sodinukai.</p> <p>Švaros akcija „Darom“ darželio teritorijoje ir greta esančiame miškelyje, prie karjero.</p> <p>Rankdarbiai: pynimas, audimas ant rėmelio ar parankinių priemonių – lentelės, knygos ir pan., karpiniai, siuvinėjimas ant popieriaus, tinklelio nuo uodų ar pan., audinio. Sagos prisiuvimas</p>	<p>Ugdosi ekologiško elgesio nuostatas.</p> <p>_Mokosi kritiškai vertinti tvarką grupėje.</p> <p>Pastebi ne vietoje padėtus daiktus, sugadintus žaislus suplėšytas knygutes. Išgyvena dėl to, kas nutiko jų žaislams.</p>
<p>2. Pažinimo kompetencija ir pasiekimų sritys:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ problemų sprendimas ○ aplinkos pažinimas ○ Skaičiavimas ir matavimas ○ Problemų sprendimas ○ Mokėjimas mokytis ○ Tyrinėjimas 	<p>_Sudominti pokyčiais, vykstančiais pavasarį gamtoje, padedant intuityviai pajusti žmogaus ir gamtos ryšį, gamtos reikšmę žmogui, sužadinant pozityvius jausmus gamtai.</p> <p>_Įvertinti sutvarkytos aplinkos, savo, auklėtojos ar meistrų sukurtų rankdarbių estetinį vaizdą.</p>	<p>Šventė salėje „Kaziuko mugė“.</p> <p>Senoviniai ar liaudies meistrų gaminti buities rakandai, tradiciniai Kaziuko mugėje įsigijami pirkiniai.</p> <p>Molis, druskos tešla, siūlai, vašeliai, adatos, audinio ir odos, medienos atraižos, akriliniai ir kitokie dažai, gamtinė medžiaga. Kaukių – gamyba iš gamtinės medžiagos, audinių, kailių, odos atraižų .</p>	<p>_Mokosi prižiūrėti grupės gyvūnus ir augalus. Ugdosi gailestingumą, supratingumą, rodo rūpestį mažesniu, negalinčiu savimi pasirūpinti. Jaučia pasitenkinimą atliktu darbu. Gėrisi darbo rezultatais. Intuityviai pajunta augalų ir gyvūnų dėkingumą.</p> <p>_Mokosi pinti, austi, siuvinėti popierių ir audinį, karpinių meno, mokosi prisiūti sagą. Panaudodami šias rankdarbių technikas, ruošia dovanėles artimiesiems...</p> <p>Naudodami įvairias medžiagas, gamina kaukes Užgavėnių šventei.</p>
<p>3. Meninė kompetencija ir pasiekimų sritys:</p>	<p>_Sudaryti sąlygas stebėti meistrų darbą kuriant rankdarbius,</p>	<p>Užgavėnių šventė.</p>	

<ul style="list-style-type: none"> ○ meninė raiška ○ kūrybiškumas ○ estetinis suvokimas <p>Kalbos-komunikacijos kompetencija ir pasiekimų sritys:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ sakytinė kalba ○ rašytinė kalba ○ meninė raiška ○ savireguliacija ir savikontrolė ○ mokėjimas mokytis 	<p>apžiūrėti jau gatavus kūrinius, jais gėrėtis.</p> <p>_Skatinti ir palaikyti vaikų poreikį kurti, savo įspūdžius reiškti menine veikla.</p> <p>_Mokytis liaudies posakių, kitos smulkiosios tautosakos kūrinių apie darbą, tinginystę ir kt. bei pasakų apie tinginius ir darbštuolius.</p> <p>_Skatinti bendrauti, pasakoti, aptarinėti, tartis.</p> <p>_Lavinti smulkiąją motoriką, stimuliuojant galvos smegenų kalbos centrą.</p>	<p>Pirštų žaidimai apie buities darbus ir kita.</p> <p>Tautosaka: mįslės, pasakos apie darbą ir tinginystę.</p>	<p>„Naujam gyvenimui“ prikelia sulūžusius žaislus, knygutes, gamindami drauge su auklėtoja koliažus, lėlių teatro atributiką, vaidina su naujai pagamintais žaislais.</p> <p>_Mokosi dainelių, oracijų, pirštų žaidimų. Deklamuoja, dainuoja, žaidžia pirštų žaidimus, pasakoja apie savo nudirbtus darbus tėveliams, dalijasi įspūdžiais su draugais.</p> <div style="text-align: center;"> <hr/> </div>
---	---	---	--

IV DALIS. ŠEŠĖLIŲ PASAKA

Siūlomos temos: Tamsa – šviesa. Kas gyvena po lova? Palėpės paslaptys. Linksmoji tamsa. Pati didžiausia mano baimė. Nusišypsosiu Tam, kuris upelyje gyvena. Kas gyvena šalia mūsų. Dovanosime šviesą visiems namams (šv. Liucijos diena).

Kompetencijos ir pasiekimų sritys	Uždaviniai	Rekomenduojami metodai ir priemonės	Numatomos vaikų veiksenos
<p>1. Sveikatos saugojimo kompetencija ir pasiekimų sritys:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ savireguliacija ir savikontrolė <p>2. Socialinė kompetencija ir pasiekimų sritys:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ emocijų suvokimas ir raiška ○ santykiai su suaugusiais ○ santykiai su bendraamžiais 	<p>_ Padėti vaikams tapti psichologiškai atsparesniems, įvardinant savo baimę, aiškinantis jos priežastis.</p> <p>_ Sudaryti galimybę pasipaskoti apie savo baimes draugams ir auklėtojai.</p> <p>_ Išsiaiškinti, kad kiekvienas gyvas padaras jaučia baimę.</p>	<p>Pokalbiai.</p> <p>Pasakojimai apie naktį aktyvius gyvūnus.</p> <p>Ilgalaikis projektas „Kas gyvena šalia mūsų“, skirtas nuolat grupėje stebėti iš arti baimę keliančius gyvūnus.</p> <p>Liaudies pasakos, literatūros kūriniai, meninė veikla, žaidimai.</p> <p>Šešėlių, vitražo teatras, tradiciniai žaidimai užrištomis akimis.</p>	<p>_ Pokalbio apie baimes metu mėgina įvardinti savo baimes, sužino, kad nėra visai nieko nebijančių.</p> <p>_ Klausosi lietuvių liaudies pasakos apie vyrą, išėjusį baimės ieškoti, Erlicko eilėraščio apie baimę ir kt.</p> <p>_ Eksperimentuoja su lempa, kurdami šešėlius, vaidina šešėlių teatrą, pirštais išgaudami gyvūnų formas. Žaidžia su saulės zuikučiais.</p> <p>_ Vaidina šešėlių ir vitražo teatrą, naudodami iš popieriaus ir skaidrios plėvelės iškirptas lėles.</p> <p>_ Žaidžia žaidimus užrištomis akimis ir sužino, kad reikia įgūdžių orientuotis be akių. Įgyja žinių apie šviesos ugninę prigimtį, apie nakties ir dienos kaitą. Klausosi sakmės apie Saulę. Mėnulį ir Aušrinę. Svarsto, spėlioja, kodėl diena keičią naktį ir t.t.</p>

<p>3. Kalbinė-komunikacinė kompetencija ir pasiekimų sritys:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ sakytinė kalba ○ rašytinė kalba ○ meninė raiška ○ savireguliacija ir savikontrolė 	<p>_Sudaryti sąlygas girdėti gražią literatūros kūrinių, tautosakos kalbą.</p> <p>_Skatinti vaikus pasisakyti, taisyklingai formuluoti mintis.</p>	<p>.Žibinto šventė.</p> <p>Šviesos diena (šv. Liucijos šventė)</p>	<p>_Piešia naktį, tamsą, kambarį tamsoje ir pan. lanksto iš popieriaus Origamio technika žaisliuką „Diena-naktis“, jį dekoruoja, žaidžia su naujai pasigamintu žaislu</p> <p>_Patiria džiugių akimirų nugalėję savo baimę, atradę bent kažką gražaus tame, ko anksčiau bijota.</p> <p>_Ruošiasi Žibinto šventei ir joje dalyvauja.</p>
<p>4. Meninė kompetencija ir pasiekimų sritys:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ meninė raiška ○ kūrybiškumas ○ estetinis suvokimas 	<p>_Skatinti vaikų kūrybą, vaizduojant, ieškant grožio tame, kas lig šiol baugino.</p> <p>_Mokyti pasirinkti piešimo techniką, atitinkančią sumanymą.</p> <p>_Padėti ugdytis žingeidumo nuostatą, įsitikinti, kad baimę kelia tai, kas nepažįstama.</p>	<p>Gamtos stebėjimai.</p> <p>Eksperimentavimas. Gyvūnų enciklopedijos</p>	<p>_Vartydami enciklopedijas, žurnalus apie gyvūnus, gyja žinių apie įvairius gyvūnus, keliančius baimę. Stebi voro, skruzdės gyvenimą, piešia, lipdo šiuos gyvūnus, klausosi pasakų apie juos.</p>
<p>5. Pažinimo kompetencija ir pasiekimų sritys:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Problemų sprendimas ○ Aplinkos pažinimas Tyrinėjimas 			

IV DALIS. SAUGUS VAIKAS – ŽINANTIS VAIKAS

Siūlomos temos: Aš gatvėje. Aš, „Zebras“ ir trys spalvos. 112. Skelbiam karą bakterijų kariaunai. Vandens stebuklai. Žmogus ir vanduo. Ką gali Kibirkštėlė? Mūsų mažieji bičiuliai ir priešai. Ledo vitrinos. Švarios rankos – sveikas vaikas. Kam reikalingas oras? Gelbėkit, gaisras!

Kompetencijos ir pasiekimų sritys	Uždaviniai	Rekomenduojami metodai ir priemonės	Numatomos vaikų veiksenos
<p>1. Sveikatos saugojimo ir socialinė kompetencijos ir pasiekimų sritys:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ savireguliacija ir savikontrolė ○ fizinis aktyvumas ○ kasdienio gyvenimo įgūdžiai ○ savireguliacija ir savikontrolė 	<p>_Realioje aplinkoje ir pratybų darželyje metu supažindinti vaikus su elgesio gatvėje, prie vandens telkinių, su ugnimi taisyklėmis.</p> <p>_Padėti vaikams susiformuoti atsakomybės jausmą už savo sveikatą ir saugumą, suprasti ir įvertinti higienos įpročių reikšmę savo pačių sveikatai.</p> <p>_Skatinti kritišką netinkamo suaugusiųjų elgesio gatvėje,</p>	<p>Pokalbiai, diskusijos.</p> <p>Didaktiniai žaidimai, stalo žaidimai</p> <p>Ekskursija prie Dvarčionių pėsčiųjų perėjos, sankryžos.</p> <p>Taisyklingo ir saugaus gatvės perėjimo pratybos gatvėje.</p> <p>Pratybų knygelės.</p> <p>Kelio ženklų rinkiniai; būtini atributai kūrybiniais žaidimams.</p>	<p>_Susipažįsta su pėstiesiems skirtais kelio ženklais ir eismo taisyklėmis, mokosi ir pratinasi jų laikytis.</p> <p>_Formuojasi suvokimą apie realų, gatvėje kylantį pavojų.</p> <p>_Susipažįsta su vandens, ledo, ugnies savybėmis, klauso draugų, auklėtojos pasakojimų apie pavojus, įsitikina, kad tik nuo paties priklauso jo saugumas.</p> <p>_Ugdosi atsakomybės jausmą už savo saugumą ir sveikatą.</p> <p>_Susipažįsta su įvairių tarnybų paskirtimi ir veikla.</p>

<ul style="list-style-type: none"> ○ santykiai su suaugusiais ○ santykiai su bendraamžiais ○ iniciatyvumas ir atkaklumas ○ problemų sprendimas 	<p>kitose nesaugiose vietose ir situacijose vertinimą.</p>	<p>Kaladėlės; buitinės atliekos ir gamtinė medžiaga konstravimui.</p> <p>Dideli kartono lakštai, liniuotės, lekalai kelio ženklams, maketams gaminti.</p> <p>Piešimo reikmenys ir pan.. Pratybų ir spalvinimo knygelės.</p>	<p>_Igyja žinių apie policininkų, gaisrininkų pareigas, daktarų traumatologų teikiamą pagalbą.</p> <p>_Sužino bendrosios pagalbos tarnybos numerį.</p> <p>_Igyja žinių apie žolės deginimu keliamą pavojų gamtai ir žmogui.</p>
<p>Pažinimo kompetencija ir pasiekimų sritys :</p> <ul style="list-style-type: none"> ●problemų sprendimas ●aplinkos pažinimas ●Skaičiavimas ir matavimas ●Problemų sprendimas ●Mokėjimas mokytis ●Tyrinėjimas 	<p>-Suteikti žinių apie pėsčiųjų eismo taisykles, vandens, ugnies teikiamą reikšmę ir naudą gyvybei, atkreipti dėmesį į ekologiško elgesio su atmosferos oru ir vandeniu būtinumą.</p> <p>_Skatinti domėjimąsi gamtos reiškiniais, per eksperimentus ir tyrimus, suteikiant žinių apie gamtos gaivalų savybes.</p>	<p>Pokalbiai apie švarą.</p> <p>Eksperimentai, tyrinėjimas.</p> <p>Stebėjimai.</p> <p>Iškyla prie užšalusio vandens telkinio – karjero ir neužšalančio – šaltinio</p>	<p>_Igyja žinių apie elgesį pavojaus atveju, prisimena bendrosios pagalbos tarnybos trumpąjį telefono numerį.</p> <p>_Igyja žinių, svarsto, pasakoja apie ugnies naudą, jos reikšmę žmogui.</p> <p>_Eksperimentuoja su skystu ir sušalusiu vandeniu, atranda, kad tai - tas pats vanduo.</p> <p>_Tyrinėja karjero ir balos, šaltinio ir vandentiekio vandenį pro lupą ir /ar mikroskopą.</p> <p>_Eksperimentuoja, savaitę šiltai laikydami uždarytą vandentiekio, virintą ir karjero vandenį, stebi ir apibendrina pro lupą pamatytus skirtumus.</p>
<p>Kalbos-komunikacijos kompetencija ir pasiekimų sritys :</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ sakytinė kalba 	<p>- Suteikti žinių apie kelio ženklais pateikiamą informaciją</p> <p>- Suteikti žinių apie kelio</p>	<p>Eksperimentai su vandeniu jo savybėms pažinti.</p> <p>Pasakojimai.</p> <p>Pasakos . Literatūros kūrinėliai,</p>	<p>_Tyrinėja miške ir arti gatvės augančias kerpes, daro išvadas apie oro grynumą ir ekologiško požiūrio būtinybę.</p> <p>_Igyja žinių apie bakterijų keliamą pavojų ir būdus jo išvengti, mokosi taisyklingai plautis</p>

<ul style="list-style-type: none"> ○ rašytinė kalba ○ meninė raiška ○ savireguliacija ir savikontrolė ○ mokėjimas mokytis 	<p>ženklus, aiškintis jų reikšmes, sudaryti sąlygas natūraliomis sąlygomis mokytis jais vadovautis.</p> <p>_Sudaryti sąlygas girdėti gražią literatūros kūrinių kalbą, skatinti vaikus pasisakyti, taisyklingai formuluoti mintis.</p>	<p>vaikų folkloras</p> <p>Matytų siužetų aptarimai.</p> <p>Didaktiniai žaidimai.</p> <p>Tyrinėjimai.</p> <p>Kūrybiniai žaidimai.</p> <p>Literatūros kūriniai (M. Vainilaitis. Ežio namas ir kt.).</p> <p>Kūrybinis žaidimas „Gaisrininkai“.</p> <p>Pokalbiai.</p> <p>Žaidimai.</p> <p>Meninė veikla grafikos ir tapybos priemonėmis, lipdymas iš sniego ir/ar kt. medžiagų.</p> <p>Tautosaka. Pasakos.</p> <p>Reprodukcijų, nuotraukų albumai</p>	<p>rankas, skalauti burną ir t.t.</p> <p>_Klausosi pasakojimų ir patys pasakoja apie matytus miško ir žolės gaisrus. Klausosi pasakų, eilėraščių apie gaisrus miške.</p> <p>_Klausosi didaktinių kūrinių apie nevalyvus vaikus,</p> <p>liaudiškų erzinimų, piešia, lipdo, kita menine veikla įprasmina savo įspūdžius.</p> <p>_Kalbasi, klauso kitų pasakojimų, svarsto, samprotauja apie vandens teikiamą naudą ir reikšmę gyvybei.</p> <p>_Atlieka užduotis pratybų ir spalvinimo knygelėse, piešia kelio ženklus, iš buitinių atliekų, kartono, popieriaus, gamtinės medžiagos konstruoja gatvės ir/ar miesto maketus, žaidžia juose su mažomis mašinėlėmis, figūrėlėmis ir kt. Piešia kelio ženklus, iliustruoja ir komentuoja matytą ar girdėtą autoįvykį ir t.t..</p>
<p>5. Meninė kompetencija ir pasiekimų sritys:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ meninė raiška ○ kūrybiškumas ○ estetinis suvokimas 	<p>_Kurti, įprasminant savo įspūdžius meno priemonėmis.</p>	<p>Bendruomenės šventė, skirta Vaikų gynimo dienai, su visų narių pieštomis dekoracijomis, saugaus eismo, saugaus elgesio su ugnimi ir gamtoje užduotimis.</p>	<p>_Eksperimentuoja su dažytu vandeniu, išpilstytu į įvairios formos indelius, panaudoja gautus ledukus aikštelės, Sniego senio ir kt.</p>

puošybai. Rideną Sniego senius, juos puošia, stato sniego tvirtoves, žaidžia sniego karą. Stebi užšalusį karjerą, svarsto apie pavojus, gresiančius ant ledo. Vertina elgesį tų, kurie vaikšto ledu, šiukšlina ant ledo, žaidžia su ugnimi.

VI DALIS. MAŽIEJI SVEIKUOLIAI

Siūlomos temos: Ką aš galiu? Miškas ir sportas. Kaip smagu miške. Miškas ir aš. Rogučių fiesta. Besmegenių šalyje.

Ar reikia šiandien kailinių? Drabužėlių pilna spinta.

Kompetencijos ir pasiekimų sritys	Uždaviniai	Rekomenduojami metodai ir priemonės	Numatomos vaikų veiksenos
1. Sveikatos saugojimo kompetencija ir pasiekimų sritys: <ul style="list-style-type: none">○ savireguliacija ir savikontrolė○ fizinis aktyvumas	<p>_Padėti vaikams formuoti teigiamą nuostatą apie kūno kultūrą, kai juntamas malonumas nuo patiriamo fizinio krūvio ir jaučiant stiprėjančias organizmo galias.</p> <p>_Sudaryti sąlygas tyrinėti ir geriau pažinti savo kūno</p>	<p>Sportiniai žaidimai vikrumui, lankstumui, greičiui, rankos miklumui ir akies taiklumui salėje ir lauke: gamtoje ir aikštelėje.</p> <p>1-2 val. trukmės turistiniai žygiai po Dvarčionių apylinkes pėsčiomis.</p> <p>Sportinis inventorių estafetėms;</p>	<p>_Tyrinėja savo, kūną, jo galimybes, atlikdami įvairius pratimus vikrumui, lankstumui, greičiui, rankos miklumui ir akies taiklumui salėje ir lauke, gamtoje ir aikštelėje.</p> <p>_Įgyja žinių apie grūdinimąsi ir jo naudą.</p>

<ul style="list-style-type: none"> ○ kasdienio gyvenimo įgūdžiai 	<p>galimybes, atliekant fizinius pratimus, ištvėmės reikalaujančią veiklą.</p> <p>_Padėti pamatus aktyvaus poilsio gamtoje poreikio atsiradimui.</p> <p>_Įtakoti formavimąsi nuostatos tinkamai, pagal oro sąlygas pasirinkti drabužius.</p>	<p>Žygių inventoriūs. Žemėlapiai.</p> <p>Asmens higienos reikmenys.</p> <p>Judrūs žaidimai: sportiniai ir tradiciniai gamtoje. Natūralios kliūtys, gamtoje randami atributai trasoms, riboms žymėti, pratimams atlikti (akmenukai, smėlis, sausos ar vėjo nulaužtos medžių šakelės, sniego kamuoliai ir kt.).</p> <p>Sportinė-žaidybinė veikla, mokantis ir įtvirtinant pagrindinius judesius.</p>	<p>Eina ir bėga tiesiai ir įvairiomis kryptimis, laipioja, pralenda, perlipa, eina rastu, šoka per kliūtį (šaltinio upokšni, balutę) savarankiškai ir su auklėtojos pagalba mėto į tolį ir į taikinį, leidžiasi nuo kalniuko rogutėmis ar čiuožykle ir kt..</p>
<p>2. Socialinė kompetencija ir pasiekimų sritys:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ savireguliacija ir savikontrolė ○ santykiai su suaugusiais ○ santykiai su bendraamžiais ○ iniciatyvumas ir atkaklumas ○ emocijų suvokimas ir raiška ○ problemų sprendimas 	<p>_Formuoti vaikų ekologiško elgesio gamtoje nuostatas.</p> <p>_Padėti įvertinti etiško elgesio su draugais privalumus.</p> <p>_Įtakoti formavimąsi nuostatos laikytis taisyklių.</p> <p>_ Mokyti savitvardos, tolerancijos ir etiško elgesio pralaimėjimo ar laimėjimo atveju.</p> <p>_Parodyti taikaus bet kokios problemos sprendimo privalumus.</p>	<p>Kasmetinis projektas "Vasaris – sveikatos meniu".</p> <p>Arbatos šventė</p> <p>Sporto šventė</p>	<p>_Domisi, planuoja būsimą žygį, drauge su auklėtoja braižo maršrutą, dalinasi savo sumanymais, mokosi įsiklausyti į kitų nuomonę, mokosi sukomplektuoti žygio inventorių kt. .</p> <p>_Džiaugiasi savo ir komandos rezultatais, mokosi jaustis komandos nariu.</p> <p>_Mokosi savitvardos, tolerancijos ir etiško elgesio pralaimėjimo ar laimėjimo atveju. Mokosi geranoriškai vertinti save ir draugus.</p> <p>_Dalinasi išpūdžiais ir džiaugiasi pasiekimais. Išmoksta naujų, su žygiu susijusių žodžių.</p> <p>_Mokosi ekologiško ir saugaus elgesio gamtoje ir prie vandens telkinio taisyklių. Patys kuria šias taisykles ir auklėtojos padedami bando užrašyti/ diktuoja auklėtojai.</p>

<p>3. Pažinimo kompetencija ir pasiekimų sritys:</p> <ul style="list-style-type: none"> •problemų sprendimas •aplinkos pažinimas •Skaičiavimas ir matavimas •Problemų sprendimas •Mokėjimas mokytis •Tyrinėjimas 	<p>_Sudaryti sąlygas geriau pažinti savo kūną, jo galimybes, kūno reakcijas, lydinčias intensyvų judėjimą ir poilsį, temperatūros pokyčius.</p> <p>_Suteikti žinių apie Dvarčionių apylinkių landšafto ypatumus ir jų kilmę.</p> <p>_Įtakoti ekologinių nuostatų formavimąsi.</p> <p>_Supažindinti vaikus su darželio apylinkėse augančiais vaistiniais ir augalais ir uogakrūmiai.</p>	<p>gamtoje „Miškinukų olimpiada“.</p> <p>Žiemos sporto šventė „Rogučių fiesta“.</p> <p>Visuotinio bėgimo akcija „Aš bėgu“.</p> <p>Dalyvavimas kituose “Sveikatos želmenėlių” asociacijos bei Vilniaus visuomenės sveikatos biuro akcijose bei renginiuose.</p>	<p>_Aiškinasi su kūno kultūra, sportu, sveikata susijusias sąvokas (pavyzdžiui: „šilta-šalta“, pulsas, prakaitas ir kt.).</p>
<p>4. Kalbos-komunikacijos kompetencija ir pasiekimų sritys:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ sakytinė kalba ○ rašytinė kalba ○ meninė raiška ○ savireguliacija ir savikontrolė ○ mokėjimas mokytis 	<p>_Įtraukti vaikus į sportinių žaidimų paruošiamuosius darbus matuojant, skaičiuojant, braižant.</p> <p>_Sudaryti sąlygas susipažinti su žemėlapiu ir jo ženklais.</p> <p>_Suteikti žinių apie gamtos reiškinių poveikį žmogui.</p> <p>_Turtinti žodyną.</p>		<p>Dalyvauja ruošiant bėgimo trasas, žaidimų vietas: matuoja, skaičiuoja, braižo, rašo, piešia žemėlapius ir piktogramas.</p>

5. Meninė kompetencija ir pasiekimų sritys:

- meninė raiška
- kūrybiškumas
- estetinis suvokimas

_Skatinti dalintis įspūdžiais.

_Plėsti suvokimą apie kalbą kaip apie ženklų sistemą, perpiešiant užrašus, naudojant piktogramas.

_Skatinti vaikus įspūdžius, emocijas, patirtas žygių, rungtynių, sportinių žaidimų metu, išreikšti piešinio pasakojimu, jį komentuojant.

_ Mokyti ir/ar kurti skaičiuotes, skanduotes.

_Leisti intuityviai pajusti dainos, muzikos, ritmo teigiamą poveikį organizmui, nuotakai.

Meninė veikla: piešiame (spalvoti pieštukai), lipdome (plastilinas, molis, modelinas, lipnus sniegas). Meninę vaikų veiklą lydintys jų komentarai, užrašomi ar įrašomi.

Piešia žygio, rungtynių metu patirtus nuotykius, įspūdžius, išgyvenimus, juos komentuoja

VII DALIS. **BĖGU BĖGU TAKELIU AŠ PER ŽEMĘ ŠIA...**

Siūlomos temos: Po Vilniaus kalnelius. Ten, kur teka Dvarčionė. Svečiuose pas Jūratę ir Kastytį. Kelionė po pasaulį. Sukam sukam kelionių ratuką. Treputė martelė, linelius rovē. Aukso grūdelis – gardi duonelė. Vaisių kraitelė. Du broliukai – du ridikai. Moliūgo gimtadienis. Neverk, Musmiryte. Krinta lapas uosio. Svečiuose pas Eglės vaikus. Bėkite, lapai, gauda Šiaurys. Obelėlė ir upelis. Auksinis raktelis atrakino žemę. Ropi-ropi ropinėja. Vabalėlių šalis. Šiąnakt pasnigta šviežiai – kaip gyvenate, ežiai? Tu, žvaigždute, sidabrine. Rieda saulės ratai. Keturi vėjai. Oi, lyja lynoja. Uti-ti-ti šalta.

Kompetencijos ir pasiekimų sritys	Uždaviniai	Rekomenduojami metodai ir priemonės	Numatomos vaikų veiksenos
1. Pažinimo kompetencija ir pasiekimų sritys: <ul style="list-style-type: none"> ○ problemų sprendimas ○ aplinkos pažinimas ○ Skaičiavimas ir matavimas ○ Problemų sprendimas ○ Mokėjimas mokytis ○ Tyrinėjimas 	<p>_Suteikti žinių ar jas papildyti apie Dvarčionių, Vilniaus istoriją, sudarant galimybes pamatyti minėtų vietovių simbolines vietas.</p> <p>_Sudaryti sąlygas susipažinti su kitų kraštų kraštovaizdžiais, gyvūnija, augmenija, ieškant ir atrandant panašumų ir skirtumų, intuityviai jaučiant ir akivaizdžiai įsitikinant Dvarčionių ir kitų Vilniaus apylinkių, visos mūsų Tėvynės</p> <p>_Sudaryti sąlygas vaikams susipažinti su lauke, sode bei</p>	<p>Ekskursija. Stebėjimas. Meninė veikla.</p> <p>Tautosaka. Pasakojimas. Padavimai apie Vilniaus įkūrimą. Karinės-istorinės liaudies dainos ir romansai.</p> <p>Žemėlapiai – Dvarčionių, Vilniaus, Lietuvos ir t.t.</p> <p>Maketo gamyba konstruojant, lipdant, piešiant.</p> <p>Šventė „Gedimino pily trispalvę iškelsiu“</p> <p>Enciklopedijos Foto albumai</p>	<p>_Susipažįsta su Dvarčionių, Vilniaus istorija, vardų kilme. Klauso padavimo apie Vilniaus įkūrimą.</p> <p>_Analizuoja žemėlapius: Dvarčionių, Vilniaus, Lietuvos. Suvokia Dvarčionis kaip Vilniaus dalį, o save – kaip vilnietį, Lietuvos pilietį. Išvykos, pasivaikščiojimo po Vilnių, Dvarčionių apylinkes, stengiasi prisiminti įdomiausias, gražiausias vietas.</p> <p>_Pasakoja ir klausosi įspūdžių apie matytus javų laukus, sodą, daržą.</p> <p>_Lygina javų varpas su jų pačių vasarą surinktomis smilgomis, atranda panašumų ir skirtumų. Tarp delniukų, stebėdami auklėtojos</p>

<p>darže, miške augančiomis gėrybėmis, atskleidžiant jų naudą, padedant atrasti įvairesnius pažinimo būdus, suteikiant žinių apie vertingus ir nuodingus augalus, jų naudą bei žalą, apie augalų ir gyvūnų pasaulio rūšių bei veislių įvairovę, ugdant supratimą apie gamtos gyvenimo sezoniškumą, gamtos reiškinius.</p> <p>_Suteikti žinių apie būdus išvengti neigiamo gamtos reiškinių poveikio, skiepijant vaikams saugumo jausmą ir pasitikėjimą savo jėgomis.</p>	<p>Ekskursija po Dvarčionių apylinkės miškus.</p> <p>Lapų kolekcijos ir kitos gamtinės medžiagos rinkimas.</p> <p>Žaidimai: tradiciniai, judrūs ir stalo</p> <p>Nuotraukų, kitos vaizdinės ir gamtinės medžiagos, linų ir duonos pramonės produkcijos demonstravimas. Gamtinės medžiagos rinkimas ir kaupimas.</p> <p>Stebėjimai -ilgalaikiai ir trumpalaikiai gamtoje ir grupės gyvajame kampelyje.</p> <p>Konstravimas.</p> <p>Eksperimentai.</p> <p>Pasakos.</p> <p>Kaimo sąlygomis gyvenančių žmonių rudens darbų stebėjimas. Kūrybinė veikla (vaizduojamasis menas, mįslių ir pan. kūrimas).</p> <p>Gamtinė medžiaga koliažams.</p>	<p>veiksmus, patys „iškulia“ javų varpas, uosto, ragauja grūdus, lygina su duonos kvapu ir skoniu.</p> <p>_Ragauja auklėtojos ar/ ir vieni kitų drauge su mamomis iškeptus pyragus, užsigerdami žolelių arbata.</p> <p>_Įgyja žinių apie sodo, lauko, daržo, miško gėrybių įvairovę, intuityviai klasifikuoti vaisius, daržoves ir kt..</p> <p>_Ragauja, lygina, apibūdina skonį, išvaizdą. Mėgina įminti auklėtojos užmintas mįsles, patys kuria mįsles apie minėtus augalus.</p> <p>_Iškylų į mišką metu prisimena ar susipažįsta su apylinkėse augančiais medžiais, žoliniais augalais, pastebi, kad jie žydi ne vienu metu.</p> <p>_Klausosi pasakų apie augalų ir gyvūnų kilmę, jų savybes. Domisi valgomais ir nuodingais grybais, kitais augalais, įgyja žinių apie jų teikiamą naudą ir keliamą pavojų.</p> <p>_Grožisi medžių, grybų, paskutinių rudens gėlių spalvomis, forma. Domisi pačiomis įvairiausiomis gyvūnijos formomis: įvairiausiais vabzdžiais, kirminais ir pan. _Intuityviai pajunta augalų ir gyvūnų gyvybės ratą, metų, paros ritmą, gamtos ir žmogaus ryšį.</p>
--	--	--

<p>2. Socialinė kompetencija ir pasiekimų sritys:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ savireguliacija ir savikontrolė ○ santykiai su suaugusiais ○ santykiai su bendraamžiais ○ iniciatyvumas ir atkaklumas ○ emocijų suvokimas ir raiška 	<p>_Padėti vaikams pajusti dvasinį ryšį su tautos kultūriniu paveldu, puoselėjant pagarbą gimtajai vietai, miestui, šaliai, pasididžiavimą šalies praeitimi. Padėti intuityviai pajusti Tėvynės reikšmę.</p> <p>_Puoselėti vaikų pagarbą žmonių darbui, gamtai, supažindinant su liaudies tradicijomis, mokant pajusti dėkingumą už vaišes ant stalo, aprangą.</p> <p>_Mokyti pajusti pagarbą gyvybei, jos trapumui.</p>	<p>Spalvotas popierius karpiniams. Akvarelė. Guašas tapybai .</p> <p>Teminės kompozicijos kūrimas, panaudojant gamtinę medžiagą.</p> <p>Šventė Svečiuose Rudenėlis.</p> <p>Natūraliosios aplinkos diena.</p> <p>Lietuvos Raudonosios knygos vartymas, matytų augalų ir gyvūnų ieškojimas.</p> <p>Albumų vartymas. Degustavimas: šalpusnio ir pienių žiedų arbatos ruošimas ir ragavimas.</p> <p>Gamtos garsų Gamtos garsų įrašų klausymas. Enciklopedija „Vabzdžių pasaulis.“ ir k t.</p> <p>Stebėjimas po atviru vakariniu</p>	<p>_Stebi žiemos poilsiui pasirengusius roplius, skruzdes ir kitus vabzdžius, stebi žiemoti išskrendančius paukščius. Domisi ir įgyja žinių apie paukščių migraciją, žiemoti Lietuvoje liekančius paukščius.</p> <p>_Stebi dangų: Saulę, Mėnulį, dangumi plaukiančius debesis - svarsto, kodėl jie juda. Stebi vakarinį dangų, stengiasi jame išžiūrėti Mėnulį, jo jūras, klauso sakmės apie tų dėmių atsiradimą. Ieško Vakarės žvaigždėlės.</p> <p>_Lygina gamtos spalvas dieną ir naktį, mėgina išsiaiškinti posakio „naktį visos katės pilkos“ reikšmę. Prisimena tuos pačius medžius, žolę vasarą, lygina spalvas.</p> <p>_Įgyja žinių apie gamtos poilsį žiemą. Ieško paralelių tarp gamtos ir žmogaus gyvenimo ciklą.</p> <p>_Renka gamtinę medžiagą, stengdamiesi nepadaryti žalos gamtai (kerpa šakeles tik nuo nulūžusios šakos, nerauna augalų ir kt.).</p> <p>_Sužino apie augalus, gyvūnus, įrašytus į Raudonąją knygą.</p> <p>_Dalyvauja renginyje „Svečiuose Rudenėlis“.</p> <p>_Stebi gamtą visais metų laikais, džiaugiasi</p>
--	--	---	--

<ul style="list-style-type: none"> ○ problemų sprendimas <p>3. Kalbos-komunikacijos kompetencija ir pasiekimų sritys:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ sakytinė kalba ○ rašytinė kalba ○ meninė raiška ○ savireguliacija ir savikontrolė ○ mokėjimas mokytis 	<p>_Pasitelkus liaudies tradicijas, tautosaką padėti intuityviai pajusti žmogaus ir gamtos ryšį, emocinį pakilimą. Sudominti vaikus dangaus erdve ir dangaus kūnais. Suteikti žinių apie kai kuriuos dangaus šviesulius, gamtos reiškinius ir jų reikšmę žmogui ir gamtai.</p> <p>_Sudaryti sąlygas girdėti gražią, poetišką tautosakos ir literatūros kūrinių kalbą, skatinant vaikus pasisakyti, atpasakoti, taisyklingai formuluoti sakinius, atskleidžiant naujų žodžių reikšmes, sudominant vaikus žodžių darybos galimybėmis.</p>	<p>dangum ir pro langą.</p> <p>Dalyvavimas asociacijos "Gyvoji planeta" akcijose</p>	<p>pokyčiais vandens telkinyje, skruzdėlyne, pievoje ir kt.; klausosi gamtos garsų, intuityviai pajunta gamtos alsavimą miške.</p> <p>_Klausosi liaudies pasakų apie lino „mūką“, „Kaip vilkas duoną kepė“ ir pan.</p> <p>_Stebi kaime gyvenančių žmonių rudens darbus. Ugdomi pagarbą sunkiam kaime gyvenančių žmonių darbui.</p> <p>_Skraidina pūkus, sugalvoję palinkėjimus draugams, pažįstamiems.</p> <p>_Sužino žodžių pilietis, miestietis, kaimietis kilmę ir pan.. Mokosi naujų žodžių.</p>
<p>4. Sveikatos saugojimo kompetencija ir pasiekimų sritys</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ savireguliacija ir savikontrolė ○ fizinis aktyvumas ○ kasdienio gyvenimo įgūdžiai 	<p>_Paskatinti klausytis ir stengtis suprasti tautosakos, mokslinės literatūros tekstus, įsiminti eilėraštkus, mokytis nežinomų žodžių, pasakoti įspūdžius.</p> <p>_Suteikti žinių apie gamtoje slypinčius pavojus ir būdus apsisaugoti.</p>	<p>Etimologiniai žodynai (vardų, pavardžių kilmės, bendrinių žodžių kilmės aiškinimui).</p> <p>Sakmės apie žinomų vietovių pavadinimų kilmę.</p> <p>Didaktiniai žaidimai.</p>	<p>Svarsto apie gamtos ir socialinės aplinkos dalykų kilmę, klausosi sakmių.</p> <p>Varto enciklopedijas, ieško atsakymų į iškilusius klausimus.</p> <p>_Pasigamina prietaisų šviesuliams stebėti – žvakės liepsną aprūko stiklą.</p> <p>_Mokosi vaikų folkloro kūrinių, bando įminti auklėtojos užmintas mįsles, patys kuris mįsles.</p> <p>_Stebėjimų – ilgalaikių ir trumpalaikių metu įgyja žinių ir intuityviai pajunta augalų ir</p>

5. Meninė kompetencija ir pasiekimų sritys:

- meninė raiška
- kūrybiškumas
- estetinis suvokimas

_Sudaryti sąlygas sąlyčiui su architektūra –senąja ir šiuolaikine, paakinant kurti, vaizduoti, ieškant grožio žmogaus kūryboje.

_Sudaryti sąlygas sąlyčiui su gamta, laukine ir žmogaus sukultūrinta, paakinant kurti, vaizduoti, įsijaučiant į metų laikų nuotaiką, atkartojant matytus siužetus, meno priemonėmis išreiškiant savo įspūdžius.

_Skatinti reikšti savo kūrybinius sumanymus gamtos teikiamomis priemonėmis.

_ Skatinti pačia įvairiausia technika išreikšti savo įspūdžius, nuotaikas, kilusias mintis.

Tautosaka. Literatūros: mokslinės ir grožinės, - pavyzdžiai. Liaudies dainos, pasakos, mįslės ir literatūros kūriniai. Tautosaka. E. Šimkūnaitės „Girios medeliai – žali žaliuonėliai“. Liaudies pasakos, pamėgdžiojimai ir kt. apie augalus ir gyvūnus. Lietuvių liaudies mitologinės sakmės, dainos, mįslės ir pan..

Kūrybinė veikla - mįslių kūrimas.

Meninei veiklai: Skaidri plėvelė, įvairiaspalvė folija, tamsių spalvų popierius ir kartonas, tempera su metalo dulkėmis, metalinio blizgesio rašikliai ir flomasteriai.

Pavasarinės puokštės komponavimas Meninė veikla: dailė, panaudojant akvarelę, temperą, pastelę,

tušą, spalvotus pieštukus, aplikavimas, Popieriaus karpiniai, lankstiniai. Dainavimas

Kalėdos – saulės gražos šventė

gyvūnų gyvybės ratą, paros ritmą. Sušlapinę pirštą bando nustatyti vėjo kryptį. Įgyja žinių apie dangaus šviesulių reikšmę ir poveikį žmogui, gamtai, apie būdus ir priemones apsisaugoti nuo saulės, lietaus, vėjo, žaibo. Jaučia atsakomybę dėl savo sveikatos ir jaučiasi saugūs, nes mokosi ar jau moka tinkamai apsirengti.

_Drauge su auklėtoja suminko druskinę tešlą lipdymui, formuoja ir „kepa“ pyragus, raito riestainius ir kt..

_Savo įspūdžius perteikia meninėmis priemonėmis: lipdo iš tešlos, plastilino, modelino, molio, piešia, tapo pasirinkta technika, štapuoja, kuria darbelius grotažo būdu, taip prisimena ar sužino apie įvairias dailės technikas. Domisi skulptūros, architektūros menu. Konstruoja savarankiškai ar drauge su auklėtoja iš kaladėlių, konstruktorių detalių, buitinių atliekų statinius, miestus ir pan. juos pavadina, nurodo paskirtį ir kt.. _Žaidžia kūrybinius žaidimus naujai pastatytame mieste.

_Piešia, lipdo, klijuoja, panaudodami foliją, įvairiaspalves plėveles, blizgius rašiklius, temperą su metalo dulkėmis. Kuria grotažo

technika. Džiaugiasi originaliais
nekasdieniškais meno kūriniais

_Klausosi B. Dvariono romano „Žvaigždutė“,
Šuberto dainos „Vakarė žvaigždėlė“. Intuityviai
pajunta šių kūrinių nuotaiką

VIII DALIS. ŽODŽIŲ UPĖ

Siūlomos temos: Vardai ir pavadinimai . Viskas turi savo vardą. Žodžių lietus. Šilti jausmai žodeliais gimsta. Dideliam kalbų būry . Mano knygelės dar plonos. Juokų maišelis. Melagis melavo...

Kompetencijos ir pasiekimų sritys	Uždaviniai	Rekomenduojami metodai ir priemonės	Numatomos vaikų veiksenos
<p>1. Kalbos-komunikacijos kompetencija ir pasiekimų sritys:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ sakytinė kalba ○ rašytinė kalba ○ meninė raiška ○ savireguliacija ir savikontrolė ○ mokėjimas mokytis 	<p>_Mokytis taisyklingos, gyvos lietuvių kalbos.</p> <p>_Atskleisti juoko galimybių spektrą:</p> <p>nuo pralinksminimo, prajuokinimo iki įskaudinimo ir įžeidimo. Pratinti jausti atsakomybę už ištartą žodį.</p> <p>_Mokytis liaudies posakių, kitos smulkiosios tautosakos kūrinėlių apie kalbą, kalbos padargus,</p>	<p>Žaidimai su raidėmis ir žodžiais</p> <p>Įvairių žanrų grožinės literatūros leidiniai.</p> <p>Mokslinės literatūros knygos: enciklopedijos,</p> <p>Žodynai – etimologiniai, aiškinamieji, įvairių kalbų</p> <p>Tautosaka – sakmės apie žinomų vietovių kilmę, smulkioji tautosaka ir kt..</p>	<p>_Kalba kitam, kalbasi bendraudami tarpusavyje, su draugais, pedagogais, pasakoja patirtus įspūdžius, nutikimus, apibūdina daiktus, reiškinius, seka pasakas, klausinėja, prašo, pašaukia, įvardija, deklamuoja, dalyvauja pokalbyje, svarstymuose, diskusijose, intonuoja, inscenizuoja ir kt.</p> <p>_Pratinasi klausytis, girdėti, išklausti, klausosi grupės draugų, pedagogų, svečių ar kitų suaugusiųjų pasakojimų, pokalbių, sekimo, deklamavimo, skaitomų grožinės ir pažintinės literatūros kūrinių, muzikos įrašų ir kt.</p> <p>_Intuityviai perima etninę lietuvių kalbos</p>

2. Socialinė kompetencija ir pasiekimų sritys:

- savireguliacija ir savikontrolė
- santykiai su suaugusiais
- santykiai su bendraamžiais
- iniciatyvumas ir atkaklumas
- emocijų suvokimas ir raiška
- problemų sprendimas

3. Pažinimo kompetencija ir pasiekimų sritys:

- problemų sprendimas
- aplinkos pažinimas
- skaičiavimas ir matavimas
- problemų sprendimas
- mokėjimas mokytis

pratinantis suprasti humorą, įvertinti jo reikšmę. Sudominant vaikus literatūra, paskatinant noro skaityti atsiradimą, ugdant pagarbą knygai.

_Padėti intuityviai pajauti istorijų, kuriamų nonsenso būdu žaismingumą. Skatinti

_Sudominti kalba kaip reiškiniu, - atskleisti kalbų, rašmenų įvairovę; atverti galimybę domėtis kitomis kalbomis ir kitaip kalbančiais žmonėmis. Skatinti vaikus domėtis įvairiomis kalbos ir minčių reiškimo (rašytinės ir nerašytinės) formomis.

_Sudaryti sąlygas susipažinti su skirtingų žanrų literatūra

_Stengtis kalbėti gyvai, išraiškingai, įtaigiai. Klausant lietuvių liaudies pasakų, smulkiosios tautosakos kūrinėlių ir bandant atkartoti savo kalboje girdėtas frazes, žodžius;

Eksperimentavimas su kalba: adverbiškas kalbėjimas

Mazgelių kalba

Šifrogramos

Nematomas raštas ir kt.

Įvairių kalbų pavyzdžių įrašai, rašto pavyzdžiai, albumai su senųjų kalbos paminklų nuotraukomis ir pan.

Susitikimai su kitomis kalbomis bei tarmiškai kalbančiais žmonėmis.

Knygos diena

reikšmių ir prasmių paveldą, klausosi lietuvių liaudies pasakų, dainų, žaidimų, patarlių, priežodžių, greitakalbių, ir kt. domisi žodžiu kaip kalbos reiškiniu, atkreipia dėmesį į žodžių reikšmes, kilmę, funkcijas, sudurtinių žodžių sandarą, intuityviai pajunta tikrinių ir bendrinių žodžių (vardų ir pavadinimų), daiktų aibės ir/ar klasės, ir vieneto pavadinimų skirtumus.

_Domisi lietuviškais rašmenimis.

_Domisi kitaip kalbančiais žmonėmis ir kitokiais rašmenimis, ženklų ir pan. kalbomis.

_Pajunta ryškiausius tarmės ir bendrinės kalbos skirtumus, įvairių tekstų stiliaus skirtingumą.

_Klauso, atpažįsta, vardija, pasirinkdami kalbinę raišką, papildydami ją mimika, pantomima, pažymėdami sutartiniais ženklais ir pan.

_Domisi knygomis, periodiniais leidiniais, dalyvauja turtinant grupės biblioteką, padedamas suaugusiųjų rūpinasi ja, taiso apiplyšusias knygutes, jas aplenkia, saugo.

_Kuria išgalvotas istorijas, pasakas be galo, juokų pasakas, pasakas apie gyvūnus ir t.t.,

- Tyrinėjimas

4. **Meninė kompetencija ir pasiekimų sritys:**

- meninė raiška
- kūrybiškumas

estetinis suvokimas

5. **Sveikatos saugojimo kompetencija ir pasiekimų sritys**

- savireguliacija ir savikontrolė
- kasdienio gyvenimo įgūdžiai

skatinant vaikų kūrybiškumą, kuriant „naujus“ žodžius, savitą kalbą. Ugdyti kūrybiškumą, kuriant juokingas istorijas, leidžiant savo kūrybos „knygas“ .

_Palaikyti džiugią nuotaiką, padėti nelietuviškai kalbantiems vaikams pasirodyti taip pat vertingiems ir įdomiems.

-

Juokų rytmetys, kurio metu vyksta neįtikėtini dalykai visame darželyje.

Kalbos šventė „Prie Babelio bokšto“

keičia pasakos pabaigą, pradžią, įvykių seką, įveda naujus veikėjus ir t.t., kuria skaičiuotes, eilėraščius, garsus, iliustruoja knygas, kuria savos kūrybos knygutes, atvirukus ir t.t., mėgdžiojimus, greitakalbes, žaidimus, žaidžia žodžiais, kuria naujus žodžius.

_Ugdosi kūrybiškumą, kurdami savitą kalbą (kalbant adverbiškai, šifruojant, vaizduojant simboliais ir kt.).

_Mokosi taisyklingai tarti garsus. _Stengiasi kalbėti taisyklingai, gyvai, įtaigiai.

_Mokosi suprasti humorą, įvertinti jo reikšmę.

IX DALIS. GROŽIO ŠVENTĖ

Siūlomos temos: Grožis, atėjęs iš gamtos. Rudens spalvos. Viskas skamba. Molinuko teatras. Paletės šventė. Meno šalis. Linijų šokis. Pūgos paukštė. Žalia pieva. Kai pražysta žiedai.

Kompetencijos ir pasiekimų sritys	Uždaviniai	Rekomenduojami metodai ir priemonės	Numatomos vaikų veiksenos
<p>1. Meninė kompetencija ir pasiekimų sritys :</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ meninė raiška ○ kūrybiškumas ○ estetinis suvokimas 	<p>_Padėti vaikui suvokti įvairialypį meno pasaulį.</p> <p>_Lavinti vaiko kūrybines galias, padėti atsiverti kūrybinei laisvei, išvelgti didelę gamtos formų ir spalvų įvairovę, jų natūralų grožį.</p> <p>_Ugdyti intuityvų suvokimą apie spalvų ir emocijų ryšį, eksperimentuojant kurti naujas spalvas ir jų atspalvius, maišant paletėje ar kitu būdu išgaunant norimą toną.</p> <p>_ Sudaryti sąlygas klausytis grožinės literatūros kūrinių, kurti istorijas, pasakojimus,</p>	<p>Pasivaikščiojimas po miestelių ir miškelį, gamtos spalvų stebėjimas, miško tylos žiemą ir civilizacijos garsų klausymas, įrašų klausymas.</p> <p>Dainavimas. Grojimas improvizuotais ir tikrais muzikos instrumentais: barškučiais, čežančiu popieriumi ir pan.. Lazdelėmis, akmenukais, buteliais su vandeniu, dūdelėmis, metalofonais ir kt. vaikiškais instrumentais, skrabalų plokštelėmis ir kt.</p> <p>Improvizuotas koncertas „Viskas skamba“</p> <p>Klijai, dideli kartono lapai</p>	<p>_Stebi gamtos spalvas įvairiu dienos ir metų laiku, intuityviai pajunta metų laiko nuotaiką, sieja ją su žmogaus nuotaikomomis, skiria muzikos minorines ir mažorines tonacijas</p> <p>_Jaučiasi laisvais menininkais</p> <p>_Lieja akvarele ar/ir guašu, eksperimentuoja su dažais ir taip mokosi išgauti pageidaujamas spalvas.</p> <p>_Lipdo, karmo, klijuoja, kuria koliažus su gamtine medžiaga (lapais, šiaudeliais, medžių sėklomis ir kt.).</p> <p>_Kuriam Piešiam, konstruoja iš gamtinės medžiagos eksponatus, individualias ir kolektyvines su draugais ir tėveliais kompozicijas parodai, skirtai Natūraliosios aplinkos dienai</p>

<p>2. Kalbos ir komunikacijos kompetencija ir pasiekimų sritys :</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ sakytinė kalba ○ rašytinė kalba ○ meninė raiška ○ savireguliacija ir savikontrolė ○ mokėjimas mokytis <p>3. Pažinimo kompetencija ir pasiekimų sritys :</p> <ul style="list-style-type: none"> ●problemų sprendimas ●aplinkos pažinimas ●Skaičiavimas ir matavimas ●Problemų sprendimas ●Mokėjimas mokytis <p>4. Socialinė kompetencija ir</p>	<p>vaidinti.</p> <p>_Skatinti vaikų norą pažinti ir pavadinti gamtos spalvas, formas.</p> <p>_Padėti intuityviai suvokti meno sąvokos reikšmę;</p> <p>_Supažindinti vaikus su įvairiomis vaizduojamojo meno rūšimis bei technikomis.</p> <p>_Padėti atrasti natūralių gamtos garsų, buitinių triukšmų atkūrimo būdus balsu, judesiu.</p>	<p>kolektyviniams darbams.</p> <p>Muzikos, dailės, vaidybos sintezė. Pantomimos etiudų kūrimas. Muzika.</p> <p>Pažintis su liaudies ir profesionaliuoju įvairių žanrų menu ar meno sinkretiškumo apraiškomis ekskursijų metu, albumų, paveikslų, taikomosios dailės darbų apžiūra, meistrų išdailintų buitinių rakandų ar/ir jų nuotraukų žiūrėjimas.</p> <p>Piešimas „iš natūros“, baigiant dailininko „pradėtą“ kūrinį, nuotrauką ir pan... Iliustracijų piešimas knygai, muzikos kūriniui, Vilniaus teatro „Lėlė“ ir Raganiukės teatro spektakliui ir pan..</p> <p>„Paletės šventė“ vaikų dailė darbų paroda salėje ir laiptinėse.</p> <p>Pažintis su profesionalių ir liaudies menininkų darbais. Piešimas braižymas įvairiomis rašymo priemonėmis.</p>	<p>_Groja improvizuotais ir tikrais muzikos instrumentais</p> <p>_Dalyvauja koncerte „Viskas skamba“, patiria džiugių akimirkų.</p> <p>_Pasivaikščiojimo po miestelį ir gamtą metu įsiklauso į civilizacijos garsus, medžių ošimą, paukščių čiulbėjimą. Atpažįsta gamtos garsus muzikos kūriniuose. Grupėje ir salėje klausosi linksmos ir nostalgios muzikos. Intuityviai pajunta rudens, pavasario ar žiemos nuotaiką, skiria mažorines ir minorines tonacijas.</p> <p>_Mėgina pajusti ir žodžiais nusakyti spalvos ir nuotaikos ryšį. Piešia garsus ir tylą, liūdesį ir džiaugsmą, ramybę ir kt.</p> <p>_Eksperimentuoja su dažytu vandeniu, išpilstytu į įvairios formos indelius, panaudoja gautus ledukus aikštelės, Sniego senio ir kt. puošybai</p> <p>_Stebi gamtą, mokosi pastebėti linijas, slypinčias aplinkoje: medžių šakų įvairovę, nuo kalno matomo takelio, upokšnio vingiais, nudžiūvusios žolės stagarėliais ir pluoštais.</p> <p>_Pratinasi išpūdžius, matytus vaizdus perteikti grafikos priemonėmis, bando, eksperimentuoja</p>
---	--	---	---

pasiekimų sritys :

- savireguliacija ir savikontrolė
- santykiai su suaugusiais
- santykiai su bendraamžiais
- iniciatyvumas ir atkaklumas
- emocijų suvokimas ir raiška
- problemų sprendimas

5. Sveikatos saugojimo kompetencija ir pasiekimų sritys:

- savireguliacija ir savikontrolė
- kasdienio gyvenimo įgūdžiai

_Ugdyti nuostatą kurti grožį savo ir kitų džiaugsmui, jaučiant savo vertę, kitų palaikymą.

_Lavinti vaikų rankų judesius, patiriant džiugių kūrybinių akimirkų, pajuntant savo kaip kūrėjo vertę, pratinantis išreikšti savo jausmus ir emocijas spalva, forma.

Gamtos stebėjimai. Gamtinės medžiagos rinkimas. Pavasarinės puokštės komponavimas .

Meninė veikla: dailė, panaudojant akvarelę, temperą, pastelę, tušą, spalvotus pieštukus, aplikavimas. Popieriaus karpiniai, lankstiniai.

Albumų vartymas. Eksperimentas.

Degustavimas: šalpusnio ir pienių žiedų arbatos ruošimas ir ragavimas. Pasakų apie gėles ir medžius klausymas.

Auklėtojų ir auklėtinių bendras darbas konstruojant, gaminant koliažus, lėlių teatro atributiką, dekoracijas iš buitinių atliekų, sulaužytų žaislų, audinio ir odos skiaučių, siūlų, vielučių, lazdelių, suplėšytų knygelių ir pan..Improvizuotas spektaklis su naujai pagamintais žaislais.

ir intuityviai pajunta šios technikos privalumus, lyginant su tapybos technikomis, piešiant plonas, tiksliai linijas.

Drauge su auklėtoja ar vieni vaidina improvizuotame spektaklyje su naujai pagamintais žaislais.

V. UGDYMO(SI) PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS

Vaiko pasiekimų *vertinimas* – tai nuolatinis informacijos apie vaiko, jo ugdymo(si) ypatumus bei daromą pažangą atskirais amžiaus tarpsniais kaupimas, interpretavimas ir apibendrinimas.

Ugdymo(si) pasiekimus vertina:

- Vaikas,
- Grupės auklėtojos bei kiti ugdytojai – logopedas, meninio ugdymo vadovas,
- Tėvai arba globėjai,
- Ugdymo įstaigos vadovai,
- Reikalui esant - įstaigos slaugytoja, įstaigos steigėjai, visuomeninių organizacijų, tarnybų atstovai, specialistai.

Vertinimo tikslas – gilesnis vaiko pažinimas, siekiant tobulinti ugdymo(si) procesą, geriau pritaikyti jį prie vaiko individualių gebėjimų, jo ugdymosi pasiekimų.

Ugdymo(si) pasiekimų *vertinimas yra visuminis*, vertinami visų 18 ugdymo sričių pasiekimai, susieti su kompetencijomis; vertinimo orientyras – Esminės nuostatos ir gebėjimai, kuriuos vaikas turi įgyti iki 6 metų (Priedas Nr. 2).

Ugdymo pasiekimų *vertinimo metodai ir būdai*:

- vaiko stebėjimas natūralioje aplinkoje bei inspiruotose situacijose,
- pokalbis su vaiku,
- pokalbis su vaiko tėvais,

- pokalbiai su kitais pedagogais,
- vaiko veiklos produktų analizė.

Vaiko pasiekimai vertinimi *du kartus per metus* rugsėjo ir gegužės mėnesiais, pildant „Išimokyklinio amžiaus vaiko pasiekimų vertinimo lentelę“ (Priedas Nr. 2). Vaiko pasiekimus iliustruojanti medžiaga metų eigoje kaupiama aplankuose, albumuose, skaitmeniniame nuotraukų ir filmuotos medžiagos archyve ir kt..

Vertinant vaiko pasiekimus, laikomasi *vertinimo ir jų pateikimo etikos* reikalavimų:

- vertinimo procesas vaikui turi būti patrauklus ir įdomus, garantuojantis vaikui psichologinį saugumą, sėkmės išgyvenimą;
- vertinimo rezultatai nėra viešai skelbiami;
- vertinimo rezultatai nenaudojami vaiko peikimui, smerkimui, vaiko išskyrimui iš kitų, pabrėžiant jo ydas ar ypatingus, nepelnytus privalumus;
- su vertinimo rezultatais individualių pokalbių metu supažindinami tėvai, su vaiku susiję kiti pedagogai.

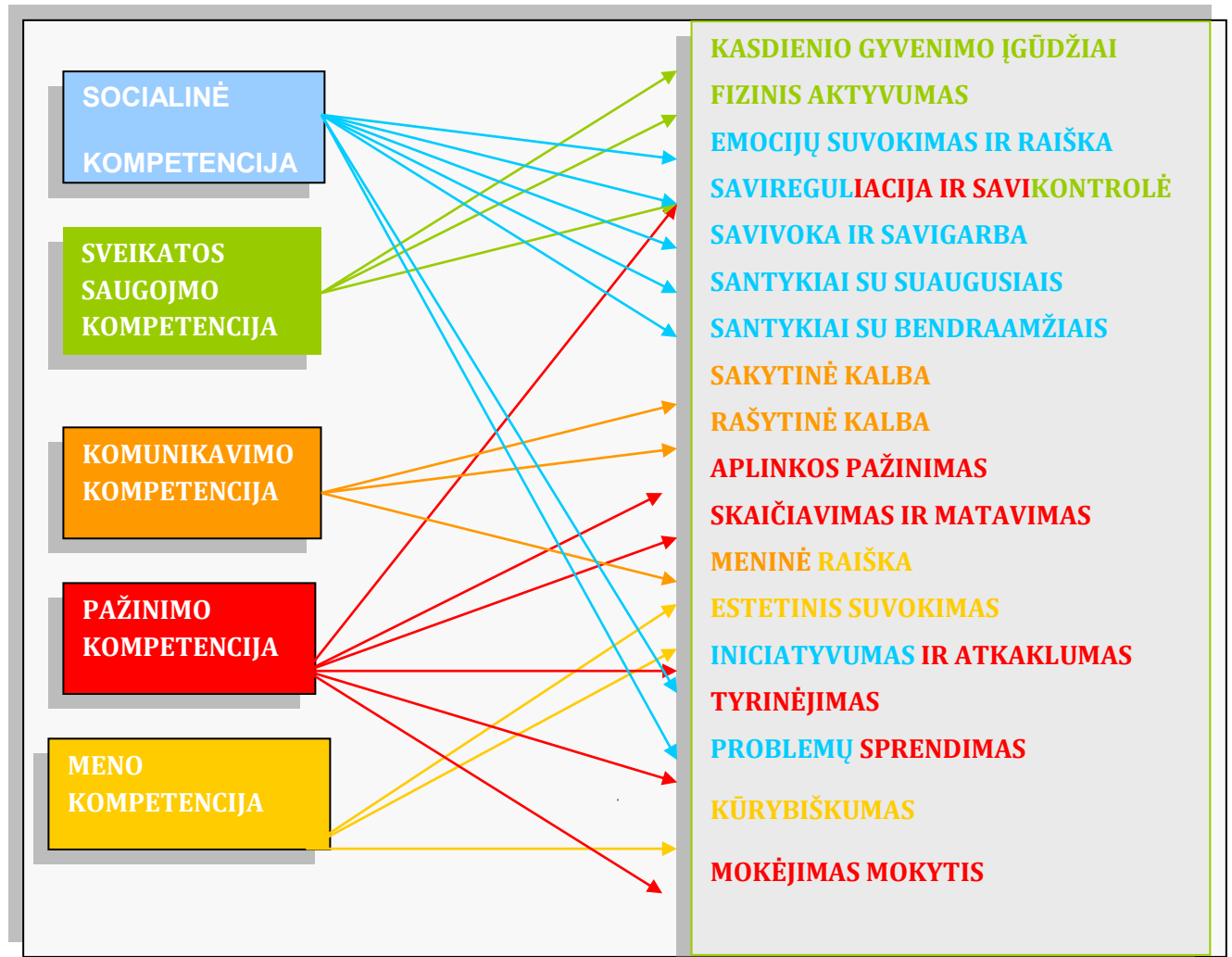
NAUDOTA LITERATŪRA IR INFORMACIJOS ŠALTINIAI

1. Ankstyvojo ugdymo vadovas. Sud. O. Monkevičienė. - Vilnius. Minklės leidyba. 2001.
2. Bortkevičienė V.. Kad mažylis augtų sveikas. Korekcinė kūno kultūros programa.-Vilnius: Leidybos centras, 1995.
3. Bakūnaitė J.. Auginu gyvybės medį : humanistinio vaikų ugdymo programa. - Vilnius : Eugrimas, 1998.
4. Bandžienė, O. ir kt. Vaikų kūno kultūra. – Šiauliai, 2004.
5. Priešmokyklinio ugdymo bendroji programa. - Kaunas. Šviesa, 2014.
6. Berns R.M. Vaiko socializacija. – Vilnius, 2009.
7. Bulotaitė L., Pivorienė R., Sturlienė N. Drauge su vaiku. - Vilnius : UAB Efrata, 2000.
8. Daniels Elen R., Statford K. Atvirų grupių visiems kūrimas . - Vilnius, 2000.
9. Dodge, D.T. ir kt. Ikimokyklinio amžiaus vaikų kūrybiškumo ugdymas. – Vilnius, 2007.
10. Dodge, D.T. ir kt. Ankstyvojo amžiaus vaikų kūrybiškumo ugdymas. – Vilnius, 2008
11. East V., Evans L. Vienu žvilgsniu. Praktinis vaiko specialiųjų poreikių tenkinimo vadovas. - Vilnius, 2005.
12. Einon D.. Ankstyvasis ugdymas. Knyga adaptuota Lietuvos šeimai ir vaikui. - Vilnius, UAB Egmont Lietuva, 1998.
13. Grinevičienė N. Vaikystės žaidimai. – Kaunas, 2002.
14. Gordon E., Cameron Ch.. Vaiko muzikalumo puoselėjimas. Dainos ir skauduotės : ankstyvosios vaikystės muzikos programa / Edwin E. Gordon . - Vilnius. Kronta. 1999.
15. Hoffmann K.W., Roggenwalner B.. Programa EQ vaikams, 2005.
16. Juodaitytė A.. Socializacija ir ugdymas vaikystėje. Vilnius: Petro Ofsetas, 2002.
17. Į vaiką orientuotas ugdymas nuo gimimo iki trejų metų. Knyga ugdytojams.- Vilnius, Lietus, 2001.
18. Į vaiką orientuotų grupių kūrimas. knyga auklėtojai : [3-6 m.] / Pamela A. Coughlin. - Vilnius : Lietus,1997.
19. Ikimokyklinio ugdymo gairės. Sud. V. Gražienė ir R. Rimkienė. Vilnius, Leidybos centras, 1993.
20. Katinienė A.. Muzikinio auklėjimo ir lavinimo vaikų darželyje metodika. - Kaunas. Šviesa, 1983.
21. Kindlon D., Thompson M.. Augant Kainui: kaip apsaugoti berniukų jausmų pasaulį. Vilnius. Vaga. 2016.
22. Laužikienė I. „Liaudies pasaka, supažindinant vaikus su gamta“. Programa, 2005m. aprobuota VPU Vaikystės studijų katedros.
23. LR švietimo įstatymas 2003m. birželio 17 d. Nr. IX-1630, (suvestinė redakcija 2013 11 01 – 2015 04 27).
24. Metodinės rekomendacijos ikimokyklinio ugdymo programai rengti. Parengė Jankauskienė L., Mockevičienė O. ir kt.. - Vilnius, 2006.
25. Monkevičienė O. Užsienio valstybių ikimokyklinio ugdymo programų modeliai// Vėrinėlis. Knyga auklėtojai. IId. – Vilnius: Leidybos centras, 1995.
26. Monkevičienė O. Naujojo ugdymo turinio bei kūrybinių jo įgyvendinimo būdų psichologinės – pedagoginės ištakos//Vėrinėlis. Knyga auklėtojai. -Vilnius: Leidybos centras, 1995.
27. Monkevičienė O., Palačionienė L. Ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikų socialinių įgūdžių ugdymo ir žalingų įpročių prevencijos programa. – 2003.

28. Neifachas S. Projektinė veikla ikimokyklinėje, priešmokyklinėje grupėje: teorija ir praktika. – Vilnius, 2005.
29. Neifachas S. Ikimokyklinio ugdymo programos kokybės užtikrinimas: turinio konkretizavimas, tikslų ir uždavinių įgyvendinimas, atitikties nustatymas. – Vilnius, 2008.
30. Neifachas S. Vaikų ugdymas darželyje: dabarties ir ateities perspektyva. – Priešmokyklinio ugdymo standartas/ Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklos bendrosios programos ir išsilavinimo standartai. Priešmokyklinis, pradinis, pagrindinis ugdymas. - Vilnius, 2003.
31. Projektų metodas ir pedagoginės studijos. Artyn studento. Knyga studentams ir dėstytojams. - Vilnius. Gimtasis Žodis. 2001.
32. Rauckis J., Drungilienė D.. Ankstyvojo amžiaus vaikų kūno kultūros programa ir metodinės rekomendacijos. - Vilnius, VŠĮ Fotoreporterių gildija, 2003.
33. Rigon E. , Nenustygstantis, nenuorama, hyperaktyvus. – Vilnius "Baltų lankų" leidyba. 2010.
34. Sampson S. D.. Kaip užauginti gamtos vaiką. Vilnius . Vaga, 2016.
35. Steiner R., Vaiko ugdymas dvasios mokslo požiūriu. - Vilnius: Lietuvos Valdorfo pedagogikos leidykla, 1998.
36. Steiner R., Žmoniškiosios esybės vystymasis. - Vilnius: Lietuvos Valdorfo pedagogikos leidykla, 2000.
37. Šečkvienė H.. Vaiko muzikinių gebėjimų ugdymas. - Vilnius, 2004.
38. Tamošiūnas T., Projektų metodas ugdymo praktikoje. – Šiauliai, 1999.
39. Tarptautinio projekto „Žipio draugai“ programa.
40. Universaliosios sveikatos ugdymo bei rengimo šeimai ir lytiškumo ugdymo programos. Švietimo ir mokslo ministerija. -Vilnius, 2000.
41. Vaikų darželių programa "Vėrinėlis". – Vilnius: Leidybos centras ,1993.
42. Vaikų teisių konvencija. – Lietuvos nacionalinis UNICEF komitetas, 2000.
43. Vėrinėlio metai. Ruduo. Idėjos vaikų saviraiškai ir kūrybai. Vilnius, 1995.
44. Vėrinėlio metai. Žiema . Idėjos vaikų saviraiškai ir kūrybai. Vilnius, 1997.
45. Vėrinėlio metai. Pavasaris. Idėjos vaikų saviraiškai ir kūrybai. Vilnius, 1999.
46. Vėrinėlis. Vaikų darželio programa// sud. O. Monkevičienė,- Vilnius: Leidybos centras 1993.
47. Žukauskienė R.. Raidos psichologija. Vilnius: Margi raštai, 2002.
48. Interneto svetainės: 1. www.smm.lt 2. www.lrs.lt 3. www.svietimas.takas.lt 4. www.ikimokyklinis.lt/

Priedas Nr.1

**VAIKO PASIEKIMŲ SRIČIŲ IR
KOMPETENCIJŲ SANTYKIS**

ESMINĖS NUOSTATOS IR GEBĖJIMAI, KURIUOS VAIKAS TURI ĮGYTI IKI 6 METŲ

Eil. Nr.	Vaiko pasiekimai	Esminė nuostata	Esminis gebėjimas
1.	Kasdieninio gyvenimo įgūdžiai	Noriai įvaldo sveikam kasdieniniam gyvenimui reikalingus įgūdžius	Tvarkingai valgo, savarankiškai atlieka savitvarkos veiksmus: apsirengia ir nusirengia, naudojami tualetu. Prižiūri savo išorę: prausiasi, šukuojasi. Saugo savo sveikatą ir saugiai elgiasi aplinkoje.
2.	Fizinis aktyvumas	Noriai, džiaugsmingai juda.	Eina, bėga, šliaužia, ropoja, lipa, šokinėja koordinuotai, išlaikydamas pusiausvyrą, spontaniškai ir tiksliai, atlieka veiksmus, kuriems būtina akių-rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika
3.	Emocijų suvokimas ir raiška	Domisi savo ir kitų emocijomis ir jausmais.	Atpažįsta ir įvardina savo emocijas ir jausmus bei jų priežastis, atpažįsta ir įvardina kitų emocijas ir jausmus, įprastose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais.
4.	Savireguliacija ir savikontrolė	Nusiteikęs sutelkti dėmesį, būti kantrus, valdyti emocijų raišką ir elgesį.	Ilgesnį laiką sutelkia dėmesį klausymui, stebėjimui, veiklai, įsiaudrinęs geba nusiraminti, bendraudamas su kitais bando kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus.

5.	Savivoka ir savigarba	Save vertina teigiamai.	Supranta savo asmens tapatumą (aš esu, buvau, būsiu), pasako, kad yra berniukas/mergaitė, priskiria save savo šeimai, grupei, bendruomenei, palankiai kalba apie save, tikisi, kad kitiems jis patinka, supranta ir gina savo teises.
6.	Santykiai su suaugusiais	Nusiteikęs pozityviai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais	Pasitiki pedagogais, ramiai jaučiasi su jais kasdieninėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai reiškia jiems savo nuomonę, tariasi, derasi; žino, kaip reikia elgtis su nepažįstamais suaugusiais.
7.	Santykiai su bendraamžiais	Nusiteikęs pozityviai bendrauti ir bendradarbiauti su bendraamžiais	Supranta, kas yra gerai, kas blogai, draugauja bent su vienu vaiku, palankiai bendrauja su visais (dalinasi žaislais, tariasi, supranta kitų nors), padedamas supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.
8.	Sakytinė kalba	Nusiteikęs išklaudyti kitą ir išreikšti save bei savo patirtį kalba.	Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, kalba su suaugusiais ir vaikais, natūraliai ir laisvai išreiškdamas savo išgyvenimus, patirtį, mintis, intuityviai junta kalbos grožį.
9.	Rašytinė kalba	Domisi rašytiniais ženklais, simboliais, skaitomu tekstu.	Atpažįsta ir rašinėja raides, žodžius bei kitokius simbolius, pradeda skaitinėti
10.	Aplinkos pažinimas	Nori pažinti, suprasti save bei aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.	Įvardija, bando paaiškinti socialinius bei gamtos reiškinius, apibūdinti save, savo gyvenamąją vietą, šeimą, kaimynus, gyvosios ir negyvosios gamtos objektus, domisi technika ir noriai mokosi ja naudotis

11.	Skaičiavimas ir matavimas	Nusiteikęs tyrinėti aplinkos daiktus, jų ryšį ir santykius	Skiria daiktų spalvą, formą, jaučia daiktų dydį, dydžių skirtumus, daikto vietą ir padėtį erdvėje, sieja daiktus su vaizdais nuotraukose, piešiniuose. Pastebi laiko tėkmės požymius. Tapatina, grupuoja, klasifikuoja daiktus. Supranta ir vartoja žodžius, kuriais apibūdinamas atstumas, ilgis, masė, talpa, tūris, laikas, daiktų panašumai ir skirtumai, daiktų tarpusavio ryšiai, santykiai, padėtis vienas kito atžvilgiu.
12.	Meninė raiška	Jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje.	Spontaniškai ir savitai reiškia įspūdžius, išgyvenimus, mintis, patirtas emocijas muzikuodamas, šokdamas, vaidindamas, vizualinėje kūryboje.
13.	Estetinis suvokimas	Domisi meno kūriniais, aplinka, meninėmis veiklomis, jais gėrasi, grožisi.	Jaučia ir suvokia muzikos, šokio, vaidybos, vizualaus meno savitumą, grožisi meno kūriniais, džiaugiasi savo kūryba, žavisi aplinkos grožiu, dalijasi išgyvenimais, įspūdžiais, pastebėjimais, vertinimais.
14.	Iniciatyvumas ir atkaklumas	Didžiuojasi savimi ir didėjančiais savo gabumais.	Savo iniciatyva pasirenka veiklą, ilgam įsitraukia, ją plėtoja, po tam tikro laiko tarpo veiklą pratęsia, kreipiasi į suaugusiųjų pagalbą, kai pats nepajėgia susidoroti su kilusiais

15.	Tyrinėjimas	Smalsus, domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando, samprotauja.	Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą ir bandymą), mąsto ir samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.		
16.	Problemų sprendimas	Nusiteikęs ieškoti išeičių kasdieniams sunkumams bei iššūkiams įveikti.	Atpažįsta ką nors veikiant kilusius sunkumus bei iššūkius, dažniausiai supranta, kodėl jie kilo, suvokia savo ir kitų ketinimus, ieško tinkamų sprendimo ką nors išbandydamas, tyrinėdamas, aiškindamasis, bendradarbiaudamas, pradeda numatyti priimtų sprendimų pasekmes.		
17.	Kūrybiškumas	Jaučia kūrybinės laisvės, spontaniškos improvizacijos bei kūrybos džiaugsmą.	Savitai reiškia savo sumanymus įvairioje veikloje, ieško nežinomos informacijos, siūlo naujas, netikėtas idėjas ir jas savitai įgyvendina.		
18.	Mokėjimas mokytis	Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ko išmoko.	Mokosi žaisdami, stebėdami kitus vaikus ir suaugusius, klausinėdami, ieškodami informacijos, išbandydami, spręsdami problemas, kurdami, įvaldo kai kurias mokymosi strategijas, pradeda suprasti mokymosi procesą.		
Socialinė kompetencija		Sveikatos saugojimo kompetencija	Komunikavimo kompetencija	Pažinimo kompetencija	Meninė kompetencija